

congresstuk

HEEL DE WERELD

13DE CONGRES

**DE SP EN DE
WERELD**

28 mei 2005

definitieve versie najaar 2005

Inhoud

Inleiding	4
1 De internationale hoofdlijn van 'Heel de mens'	5
1.1 Kernvisie	5
1.2 Internationale hoofdlijn	6
2 Evaluatie op hoofdlijnen van vijf jaar internationale politiek	7
2.1 Algemeen	7
2.2 Europa	7
2.3 Een rechtvaardiger wereldorde	12
2.4 Internationale veiligheid	17
3 Heel de wereld, plaatsbepaling voor de komende periode	21
3.1 Algemeen	21
3.2 Europa	21
3.3 Een rechtvaardiger wereldorde	23
3.4 Internationale veiligheid	27
Begrippenlijst	30

Inleiding

Op 18 december 1999 stelde het 9de congres van de Socialistische Partij een nieuw beginselprogramma vast: 'Heel de mens'. Daarin werden de kernvisie, taken en doelen van de partij vastgelegd, evenals de uitwerking ervan op tien hoofdlijnen. De tiende hoofdlijn betrof onze relatie met de rest van de wereld.

De afgelopen vijf jaar is het belang van een actieve opstelling met betrekking tot internationale ontwikkelingen alleen maar gestegen. De Europese Unie telt nu 25 lidstaten, die op steeds meer terreinen horig zijn aan besluiten die in Brussel genomen worden. Het verzet tegen de neoliberale globalisering groeit. Nederland is steeds vaker betrokken bij militaire interventies en humanitaire operaties in conflictgebieden. Internationale bestrijding van terrorisme staat sinds de aanslag op het WTC hoog op de politieke agenda. Om deze reden heeft het partijbestuur besloten om ons 13de congres op 28 mei 2005 te wijden aan het thema 'Heel de wereld'.

Dit gelijknamige congresstuk heeft de volgende opbouw:

In hoofdstuk 1 worden de kaders voor ons internationaal beleid uit ons beginselprogramma 'Heel de mens' samengevat.

Hoofdstuk 2 geeft een samenvatting van de vertaling van het beginselprogramma in onze concrete standpunten en acties op internationaal terrein sinds 1999, in samenhang met onze analyse van externe ontwikkelingen.

Hoofdstuk 3 formuleert onze plaatsbepaling op internationaal gebied met betrekking tot de aandachtsvelden Europa, een rechtvaardiger wereldorde en internationale veiligheid, waar mogelijk aangevuld met concrete actievoorstellen.

Op basis van het commentaar op de eerste versie van het congresstuk heeft de congrescommissie de hoofdstukken 2 en 3 op vele punten aangevuld, verduidelijkt en redactioneel gewijzigd. Tevens is een verklarende woordenlijst aan het congresstuk toegevoegd. De nu voorliggende versie is besproken tijdens de regioconferenties van april 2005 en aangepast op basis van de stemming over de amendementen tijdens het Congres 'Heel de Wereld', dat op 28 mei in Nijmegen plaatsvond.

Namens de congrescommissie,

Hans van Heijningen,
Algemeen secretaris SP

1 De internationale hoofdlijn van 'Heel de mens'

1.1 Kernvisie

1.1.1 Overleven, samenleven

In 1999 formuleerden we onze kernvisie als volgt: 'Ons leven wordt in belangrijke mate bepaald door de drang tot overleven. We zijn allemaal individuen met een eigen verantwoordelijkheid en we willen allemaal graag in volle vrijheid ons leven inrichten. Maar daarnaast is het ook zo dat geen van ons alleen kan overleven, laat staan zinvol leven. We hebben elkaar voortdurend nodig, we zijn ook sociale wezens. Onze ontwikkeling is bovenal het product van de samenwerking van mensen met andere mensen.

Op basis van die vaststelling formuleren wij als Socialistische Partij onze kernvisie, onze taken en onze alternatieven voor de toekomst.'

1.1.2 De kern van het socialisme

Als Socialistische Partij laten we ons in ons denken en doen steeds leiden door drie centrale begrippen: menselijke waardigheid, de gelijkwaardigheid van mensen en de solidariteit tussen mensen. Het zijn de waarden die in de geschiedenis van vele eeuwen uitgekristalliseerd zijn als wezenlijk en onmisbaar voor menselijke beschaving en vooruitgang. Ook in de toekomst zullen deze waarden onmisbaar en fundamenteel zijn voor iedere samenleving die zich beschaafd wil (blijven) noemen en verder wil ontwikkelen. Door middel van een rationele en concrete analyse van het kapitalisme en de effecten ervan op mens en maatschappij zijn wij in staat onze strijd voor een betere wereld effectief te maken. Onze morele verontwaardiging over alle gemiste kansen voor een betere wereld levert ons de betrokkenheid, de energie en de strijdwil. Onze rationele analyse geeft ons het inzicht, de richting van onze alternatieven, de strategie en de tactiek in de strijd. De menselijke waardigheid, de gelijkwaardigheid en de solidariteit vormen samen met onze rationele analyse van de wereld de kern van het socialisme. Zij samen vormen de meetlat waarmee wij ontwikkelingen en alternatieven beoordelen. Wat positief uitvalt, zullen we bevorderen, wat negatief uitvalt, zullen we proberen te voorkomen of te bestrijden. Daarmee is ons algemeen uitgangspunt hanteerbaar in de dagelijkse politieke praktijk en bestaat er controleerbare samenhang tussen onze algemene visie en onze specifieke opvattingen en voorstellen.

1.1.3 Menselijke waardigheid

Tot de menselijke waardigheid rekenen we het respect van de ene mens voor de andere mens, het recht om in vrijheid mee te beslissen over de inrichting van de samenleving, bestaanszekerheid voor iedereen, en een eerlijke kans voor ieder mens om in vrijheid temidden van anderen en met respect voor alles wat leeft zijn persoonlijke geluk na te streven. Daarbij is ieder mens uiteindelijk zelf verantwoordelijk voor zijn eigen denken en doen.

1.1.4 Gelijkwaardigheid

Een beschaafde samenleving vereist de fundamentele erkenning dat alle mensen gelijkwaardig zijn. De een is nooit méér dan de ander. Willen we iedereen op deze manier bejegenen dan vereist dat de aanwezigheid van brede tolerantie in de hele samenleving en de afwezigheid van elke vorm van discriminatie en achterstelling.

1.1.5 Solidariteit

Als we stellen dat iedereen gelijkwaardig is, zeggen we tevens dat de mensen niet gelijk zijn. De mogelijkheden van de een zijn immers altijd anders dan die van een ander. Daarom moeten we voortdurend de solidariteit tussen mensen organiseren, zodat we waar nodig elkaar helpen en voor elkaar zorgen en ieder mens daadwerkelijk een eerlijke kans geven bij het streven naar een gelukkig leven.

1.2 *Internationale hoofdlijn*

1.2.1 **Eén maatschappij**

Op basis van deze kernvisie formuleerden we in 1999 tien hoofdlijnen. De tiende betreft de internationale politiek en luidt als volgt: ‘In internationaal verband hoort ons land de erkenning van de basisprincipes van menselijke waardigheid, gelijkwaardigheid en solidariteit te bevorderen. Dat vereist het bestrijden van de wereldwijde sociale ongelijkheid, armoede, onderontwikkeling, oorlog en andere vormen van geweld. Alleen dan kan alle wereldburgers uitzicht worden gegeven op een menswaardig bestaan. Bestrijding van armoede en een betere verdeling van de welvaart zijn ook nodig om iets te kunnen doen aan de dreiging van overbevolking. Ingrijpende sanering van de enorme schuldenlast van de Derde Wereld is noodzakelijk. De wereldeconomie dient fundamenteel hervormd te worden zodat voor producten uit ontwikkelingslanden een eerlijke prijs wordt betaald. Van internationale verbanden (zoals de machtige wereldhandelsorganisatie WTO) mag worden verlangd dat zij niet de vrijhandel als hoogste goed zien, maar de ontwikkeling van alle landen en de daarin wonende burgers. De macht van de internationaal opererende ondernemingen en internationale financiële instellingen moet via afspraken in internationale organisaties en verdragen tussen nationale overheden worden teruggedrongen ten gunste van democratisch controleerbare organen. Een strikte regulering van het internationale kapitaalverkeer is noodzakelijk. Op alle winsten in het internationale kapitaalverkeer dient belasting te worden geheven.’

‘Een betere wereldwijde verdeling van de welvaart bevordert de kansen op geluk voor iedereen en zal een einde maken aan veel regionale conflicten. Daarmee kan ook een einde komen aan de ontwrichtende vluchtelingenstromen, waardoor landen in staat worden gesteld structurele verbeteringen door te voeren. Opvang van vluchtelingen is een zaak van beschaving en internationale solidariteit. Ons land dient daarin ruimhartig zijn aandeel te nemen.’

‘Er dienen in internationaal verband afspraken gemaakt te worden om de bewapening terug te dringen.’

‘Bij internationaal optreden en samenwerking met andere landen horen staten respect te tonen voor elkaars soevereiniteit. Ook horen staten respect te tonen voor hun eigen burgers, vooral voor de mensenrechten van hun bevolking. Het Nederlandse buitenlandse beleid moet gericht zijn op samenwerking tot wederzijds voordeel en op bescherming en versterking van de mensenrechten. Ons land moet zich verzetten tegen politieke, economische en militaire overheersing en uitbuiting van het ene land of alliantie door het andere. De taken van ons leger dienen te worden beperkt tot de verdediging van het grondgebied en hulp bij het handhaven van de vrede. Lidmaatschap van de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie is daarvoor niet nodig. De NAVO dient zo snel mogelijk te worden opgeheven. Nederland doet er goed aan het voorbeeld te geven en uit de NAVO te stappen. De internationale veiligheid moet gebaseerd worden op internationale verdragen onder verantwoordelijkheid van de Verenigde Naties. De Verenigde Naties zelf dienen gedemocratiseerd te worden. De overmacht van rijke boven arme landen – geformaliseerd in de Veiligheidsraad – moet verdwijnen.’

‘In een wereld waar mensen en landen steeds meer met elkaar te maken hebben en van elkaar afhankelijk zijn, is het nodig dat op steeds meer terreinen wordt samengewerkt, ook in geïnstitutionaliseerde verbanden. Bij beslissingen over het aangaan, uitbreiden, omvormen of beëindigen van deze verbanden dienen de volgende criteria gehanteerd te worden: de samenwerking hoort voor burgers doorzichtig zijn; de samenwerking dient rekening te houden met de gevolgen van de schaalgrootte voor de betrokkenheid van mensen; de samenwerking mag niet leiden tot onverantwoorde uitholling van de nationale soevereiniteit en de nationale democratie; en de samenwerking moet bijdragen aan betere verdeling van welvaart en welzijn en aan bescherming van de mensenrechten.’

2 Evaluatie op hoofdlijnen van vijf jaar internationale politiek

2.1 Algemeen

Het bevorderen van menselijke waardigheid, gelijkwaardigheid en solidariteit, ook in internationaal verband. Dat uitgangspunt van ons beginselprogramma 'Heel de Mens' is in de afgelopen jaren richtinggevend geweest voor ons politieke denken en doen in internationale kwesties. In dit hoofdstuk doen we daarvan verslag.

2.2 Europa

2.2.1 Ontwikkeling Europese Unie sinds Maastricht

In 'Heel de Mens' kiezen we voor internationaal samenwerken door Nederland met andere landen. Dit moet leiden tot wederzijds voordeel en niet tot een onverantwoorde uitholling van onze nationale democratie. Dit uitgangspunt verplicht ons als SP tot een uitermate kritische houding tegenover de ontwikkeling van de Europese Unie, vooral sinds de totstandkoming van het Verdrag van Maastricht in december 1991. Sinds dat verdrag is de Europese samenwerking nadrukkelijk gericht op de vorming een economische, monetaire en politieke Unie, gebaseerd op neoliberale uitgangspunten en niet op algemene uitgangspunten als het beschermen en behouden van de vrede en het bevorderen van de algemene welvaart in de lidstaten door economische samenwerking. Deze ontwikkeling gaat ten koste van de nationale zeggenschap en democratische en sociale rechten, die na de Tweede Wereldoorlog in Nederland verworven werden. Vanaf begin jaren '90 levert ons land immers grote delen van de nationale zeggenschap in bij de Europese Unie, zonder dat daarvoor ooit instemming is gevraagd van de Nederlandse bevolking. Economisch is het proces van gelijkschakeling en liberalisering inmiddels ver gevorderd: de gulden is ingeleverd en daarmee een groot deel van de monetaire soevereiniteit. Daarnaast zijn er belangrijke stappen gezet wat betreft het scheppen van een Europese markt die gekenmerkt wordt door vrije, onvervalste concurrentie. Tot slot heeft de Nederlandse regering ingestemd met de totstandkoming van een Europees grondwettelijk verdrag, waarmee nog meer zeggenschap wordt weggegeven: op sociaal-economisch terrein en op het gebied van veiligheid. Het verlies aan nationale democratische controle wordt niet gecompenseerd door het Europees Parlement, dat een aantal wezenlijke parlementaire bevoegdheden ontbeert (zoals de mogelijkheid om individuele leden van de Europese Commissie naar huis te sturen) en ook door de bevolking niet als een werkelijke volksvertegenwoordiging wordt gezien (getuige onder meer de structureel lage opkomst van kiezers bij verkiezingen voor het Europees Parlement).

2.2.2 Voor een ander Europa

Terwijl vrijwel alle politieke partijen zich min of meer hebben neergelegd bij de wijze waarop de Europese Unie zich nu ontwikkelt, bepleit de SP vanaf het Verdrag van Maastricht actief een andere wijze van Europese samenwerking, waarin bevorderen van democratische en sociale rechten, behoud van culturele eigenheid en gelijkwaardige samenwerking met de rest van de wereld centraal staan. In het nationale parlement en in het Europees Parlement hebben we de afgelopen vijf jaar voortdurend onze kritiek verwoord en slagen we er steeds beter in die te onderbouwen. Het feit dat we voortdurend onder spervuur liggen van onze meer eurofiële politieke opposanten helpt ons daarbij. Daarnaast hebben we op verschillende momenten Nederlandse burgers gemobiliseerd in het verzet tegen het neoliberale beleid van de Europese Unie en het verlies van democratische en sociale rechten dat daarmee gepaard gaat. Opiniepeilingen, onder meer in onze opdracht, lieten zien dat waar de SP parlementair

wellicht geïsoleerd staat, dat helemaal niet het geval is als het om het gevoel van de bevolking over de Europese integratie gaat. Op internationale eurokritische manifestaties en demonstraties waarbij de sp vaak aanwezig was, bleek dat ook in andere Europese landen onder een aanzienlijk deel van de bevolking grote aversie bestaat tegen het huidige neoliberale beleid van de Europese Unie.

2.2.3 Afschaffing gulden, invoering euro

We hebben ons als enige linkse partij krachtig verzet tegen de inlevering van de gulden en de invoering van de euro. Niet vanwege een kortzichtige gehechtheid aan een nationale munt, maar op grond van het besef dat we met de gulden ook onze monetaire soevereiniteit aan Brussel verliezen. Met acties in het hele land en het organiseren van een volkspetitie voor een euroreferendum hebben we invulling gegeven aan de vrees van een meerderheid van burgers die zich in opiniepeilingen tegen deze monetaire unie keerden, maar geen officiële gelegenheid kregen hun mening te uiten. Een door 40.000 burgers ondersteund verzoek om een referendum van het SP-comité Euro-Nee werd in 1998 door het parlement afgewezen. Na de invoering van de euro hebben we met een grootscheeps onderzoek onder zeventuizend consumenten aangetoond dat de Nederlandse bevolking nog steeds zeer sceptisch is en dat de prijzen door de invoering van de euro sterk zijn gestegen.

2.2.4 Stabiliteitspact

Het zogenoemde Groei- en Stabiliteitspact, dat de waardevastheid van de euro moet garanderen, verplicht Europese lidstaten hun nationale begroting binnen bepaalde grenzen te houden, ongeacht de binnenlandse situatie. De SP heeft zich bij voortduring tegen dit verkeerde pact verzet. We weten inmiddels ook dat beperkingen die gelden voor kleine lidstaten als Nederland en Portugal, niet gelden voor grote landen als Duitsland en Frankrijk (die in 2003 ondanks een te hoog begrotingstekort niet door de Europese Unie werden beboet). Daarmee is opnieuw bewezen dat binnen de Europese Unie de grote landen de kleine domineren, iets waarvoor de SP in de achterliggende jaren voortdurend heeft gewaarschuwd. We kunnen vaststellen dat onze kritiek op het stabiliteitspact gaandeweg een steeds breder draagvlak heeft gekregen.

2.2.5 Lissabon-agenda

In het kader van het streven om de Europese Unie in 2010 tot de meest concurrerende kenniseconomie van de wereld te maken, formuleerden de regeringshoofden van de lidstaten in 2000 een neoliberale agenda die een groot aantal actiepunten bevat op het vlak van de economie, sociaal beleid en milieu. Van meet af aan heeft de SP zich verzet tegen deze agenda die in essentie gebaseerd is op het principe ‘economische groei op basis van sociale afbraak’. Langer werken voor minder loon, verhoging van de pensioengerechtigde leeftijd, de herziening van de stelsels van sociale voorzieningen en het openstellen van de publieke sector voor particuliere investeerders behoren tot de belangrijkste elementen van deze agenda.

De opvatting dat de ‘veramerikanisering’ van de Europese economieën maatschappelijk onaanvaardbaar is, hebben we – doorgaans als enige – keer op keer ingebracht in debatten in de Tweede en Eerste Kamer. De VVD en CDA tonen zich gecharmeerd van de economische doelen van de Lissabon-agenda, terwijl PvdA en GroenLinks zich meer of minder laten paaien door de – ondergeschikte – sociale en ecologische onderdelen van de agenda. Inmiddels heeft een commissie onder leiding van oud-premier Kok in 2004 vastgesteld dat zowel het hoofddoel, ’s wereld meest concurrerende kenniseconomie te worden, alsook de bijkomende sociale- en milieudoelstellingen bij lange na niet gehaald gaan worden. Dat heeft de nieuwe Europese Commissie er begin 2005 toe gebracht om de sociale en ecologische doelen te schrappen en de economische doelstellingen naar beneden bij te stellen, zonder overigens de neoliberale koers los te laten.

2.2.6 Dienstenrichtlijn

De voorgenomen invoering van de zogenoemde Europese ‘dienstenrichtlijn’ is een nieuwe stap op weg naar een neoliberaal Europa. De richtlijn dreigt landen te verplichten om de levering van diensten aan de markt over te laten. Vanaf het begin heeft de SP ook tegen dit plan, bedacht door oud-EU-commissaris Frits Bolkestein, stelling genomen. Zowel in het nationale parlement als het Europese Parlement bekritiseert de SP deze richtlijn. Ook voert de SP er actie tegen omdat zij vreest dat de richtlijn dramatische gevolgen gaat krijgen voor de nationale zeggenschap over vitale diensten als onderwijs, gezondheidszorg en openbaar vervoer en de tweedeling in de maatschappij zal versterken. SP-Europarlementariër Kartika Liotard speelt vanaf haar aantreden in de zomer van 2004 een prominente rol in het Europese verzet tegen de invoering van de dienstenrichtlijn. Als één van de rapporteurs van het Europese Parlement slaagt ze erin van verschillende kanten steun te krijgen voor haar kritiek. De SP werkt samen met vakbonden en maatschappelijke organisaties om doorvoering van deze dienstenrichtlijn tegen te houden. Actiemiddelen daarbij zijn onder andere demonstraties (zoals op 19 maart 2005 in Brussel) en een volkspetitie.

2.2.7 Havenrichtlijn

Actie helpt, ook tegen de neoliberale vloedgolf die Europa overspoelt. Zo werd in 2004 bereikt dat de Europese Havenrichtlijn, die een sterke verslechtering van de arbeidsvoorwaarden van havenarbeiders zou betekenen, niet op de voorgestelde wijze kon worden doorgevoerd. De SP heeft volop steun gegeven aan de succesvolle acties van de havenarbeiders en hun verzet ook op verschillende parlementaire niveaus ondersteund. Daarbij was steeds een stevige organisatorische rol weggelegd voor een groot aantal SP-afdelingen en -leden.

2.2.8 Europa en Kyoto

De economische groei in de Europese Unie staat op gespannen voet met het streven naar duurzaamheid, zo hebben wij in de afgelopen jaren voortdurend in en buiten het parlement betoogd. Zo worden de op zich al minimale Kyoto-afspraken van 1997, die tot een reële daling van de uitstoot van broeikasgassen moeten leiden, niet door de Europese Unie nagekomen. In onze verkiezingsprogramma's formuleerden we voorstellen hoe het beter kon. Het RIVM becijferde dat onze voorstellen een twee keer zo grote vermindering van CO₂-uitstoot opleveren dan voor realisatie van de Kyoto-normen nodig zou zijn! Ook aan de andere kant is de Europese Unie niet bereid om duurzaamheid tot uitgangspunt van beleid te maken. Nationaal en Europees hebben we de achterliggende periode gewezen op de ernstige gevolgen van een vrije markt voor onder andere het dierenwelzijn (zoals het barbaarse gesleep met slachtdieren) en de afvalverwerking. Door Brussel werden we de afgelopen jaren verplicht tot massale preventieve ruimingen van dieren, terwijl het door ons bepleite preventieve enten werd verboden. Inmiddels is de regering op dit punt een heel eind bijgedraaid.

2.2.9 Europees natuur- en milieubeleid

Op verschillende momenten hebben we acties tegen het falen van het Europese natuur- en milieubeleid opgezet en ondersteund. We organiseerden onder andere de actie ‘Niet ruimen maar prikken’ voor het preventief enten van dieren en namen het op voor mensen met hobbydieren die op last van de Europese Unie ten onrechte geruimd moesten worden. En we waren als partij onder andere actief bij de grote Sea of People-demonstratie in Bonn tijdens de klimaatop in 2001. Op lokale schaal worden in samenwerking met Duitse anti-kernenergiegroepen protestacties gevoerd tegen transporten van nucleair afval door Europa.

2.2.10 Gemeenschappelijk defensie- en veiligheidsbeleid

In de afgelopen jaren zijn er binnen de Europese Unie stappen gezet naar de ontwikkeling van een gemeenschappelijk defensie- en veiligheidsbeleid. De SP heeft zich verzet tegen de ontwikkeling die

de zeggenschap over het veiligheidsbeleid en de eigen krijgsmacht steeds meer in handen geeft van de Unie.

In dat kader hebben de regeringsleiders van de lidstaten in december 2003 besloten een Europees wapenagentschap op te richten. Dit agentschap coördineert het Europese beleid betreffende militaire vermogens en bewapening. Het stelt tevens maatregelen vast die moeten leiden tot versterking van de industriële en technologische basis van de defensie-industrie in Europa.

2.2.11 Verhoging defensiebudget

Conform de NAVO-richtlijnen streeft de Europese Unie ernaar dat lidstaten hun defensiebegroting vaststellen op 2 procent van het bruto binnenlands product. Voor Nederland zal dat onder het kabinet Balkenende II leiden tot een verhoging van het defensiebudget van 7,6 naar 9,4 miljard euro. In het kader van de eind 2004 door de Europese regeringsleiders ondertekende Europese Grondwet worden stappen gezet in de richting van verdere militarisering van de Unie en overdracht van zeggenschap van nationale staten naar de Unie. Uitvoering van de in deze grondwet gedefinieerde taken op het terrein van defensie en veiligheid zullen tot een verdere stijging leiden van de defensiebudgetten in de lidstaten van de EU.

2.2.12 Europees leger

Om tot de vorming van een Europees leger te komen, is afgesproken dat lidstaten civiele en militaire vermogens ter beschikking stellen van de Europese Unie. In het kader van het gemeenschappelijke veiligheids- en defensiebeleid, dat in de Europese grondwet is vastgelegd, wordt bepaald dat de NAVO de hoeksteen blijft van het Europese defensiebeleid. Tevens wordt vastgelegd dat de lidstaten hun militaire vermogens geleidelijk verhogen.

In de afgelopen jaren hebben we nadrukkelijk stelling genomen tegen de militaire ambities van de EU, omdat de vrede in de wereld daarmee niet gediend is. De oorlog rond Irak heeft bovendien aangetoond dat er binnen de EU grote verdeeldheid is over het buitenlandse beleid en de inzet van militaire middelen van de lidstaten.

2.2.13 Europees grondwettelijk verdrag

Om het proces van versterkte economische en politieke integratie van de 25 lidstaten van de Europese Unie te stroomlijnen, hebben de Europese regeringsleiders eind 2004 hun handtekening gezet onder de tekst van een grondwet voor de Unie. Al tijdens de voorbereidings- en onderhandelingsperiode heeft de SP de mening naar voren gebracht dat deze Europese grondwet een slecht voorstel is. Burgers voelen zich op geen enkele wijze betrokken bij de totstandkoming ervan en zijn nauwelijks geïnformeerd over de inhoud. In landen waar referenda worden gehouden, worden zij door hun overheden bewerkt om toch vooral in te stemmen met het verdrag. Inhoudelijk legt de grondwet de vrije-markteconomie dwingend op aan alle lidstaten, verplicht ze lidstaten tot aanzienlijk meer financiële inspanningen op defensie- en veiligheidsgebied en wordt er gekozen voor de vorming van een Europees leger. Democratische tekorten in de Europese Unie worden ook door dit grondwettelijke verdrag niet opgelost, maar eerder vergroot. Invoering van deze grondwet brengt de vorming van een Europese superstaat een stap dichterbij. De bevolking van ons land zit daar niet op te wachten.

2.2.14 Europees referendum

Zo er al een Europese grondwet nodig zou zijn, dan dient deze naar de mening van de SP de bekroning te zijn van een proces van eenwording van onderaf en niet, zoals nu het geval is, een van bovenaf opgelegd keurslijf. Om die reden heeft de SP besloten om kiezers te adviseren 'nee' te stemmen in het komende raadgevende referendum. Daarnaast steunen we het 'Comité Grondwet Nee' en wisselen we kennis en ervaring uit met referendumcomités in onder meer Zweden en Engeland.

2.2.15 Europees Parlement

In 1999 behaalde de SP haar eerste zetel in het Europees parlement. Sindsdien wordt in Straatsburg en Brussel samengewerkt met verwante politieke partijen, in de fractie van Verenigd Europees Links (GUE/NGL). Erik Meijer werd in zijn eerste periode Europees rapporteur op het gebied van de liberalisering van het openbaar vervoer en kon op die manier helpen voorkomen dat de lidstaten werden gedwongen om het stad- en streekvervoer te privatiseren. Daarnaast werd gewerkt aan Europese maatregelen tegen schade door asbest en verfverduuners, vliegtuiglawaai, genetische manipulatie, grensoverschrijdende dumping van giftig materiaal, voedselverontreiniging en wapenexporten. De SP nam het in het Europees Parlement op voor klokkenluiders in het ambtenarenapparaat en verzette zich tegen fraudes bij EU-instellingen en het toeschuiven van EU-subsidies naar rijke boeren en rijke regio's. Ook milieuschandalen, discriminatie, de overmacht van grote bedrijven, dierenmishandeling en het onnodig af luisteren werden aan de orde gesteld. Daarnaast bekritisieren onze vertegenwoordigers in het Europees Parlement de gebrekkige bevoegdheden van dat orgaan en het geld- en energievervlindende heen en weer reizen van parlementariërs en ambtenaren tussen Brussel en Straatsburg. Bij verkiezingen in 2004 werd een tweede zetel behaald en nam Kartika Liotard voor de SP plaats in het Europees Parlement.

2.2.16 Raad van Europa

Na de succesvolle verkiezingen voor de Eerste Kamer in 2003 kreeg de SP voor het eerst zitting in de parlementaire assemblees van de Raad van Europa (waarin 46 Europese parlementen vertegenwoordigd zijn), de NAVO (waarin alle parlementen van NAVO-lidstaten en dat van Rusland vertegenwoordigd zijn) en de West-Europese Unie (waarin de parlementen van de EU-lidstaten vertegenwoordigd zijn). Dit biedt nieuwe mogelijkheden voor het opdoen van internationale kennis en het samenwerken met gelijkgezinde politieke partijen in Europa.

2.2.17 Europese contacten

In de afgelopen jaren is de samenwerking met verschillende Europese organisaties en partijen vergroot. Onze partij heeft deelgenomen aan verschillende bijeenkomsten van Europese linkse partijen, die vaak rondom topbijeenkomsten van de Europese Unie georganiseerd werden, zoals in Lissabon, Nice en Göteborg. Verder werden verschillende partijcongressen door SP-delegaties bijgewoond, terwijl buitenlandse organisaties afgevaardigden stuurden naar SP-congressen. In december 2003 debatteerde de Partijraad met buitenlandse gasten over de Europese politiek. In 2004 werd ter voorbereiding op de Europese verkiezingen een landelijke themadag over de Europese Unie georganiseerd. Daarnaast was er een aantal bijeenkomsten met onder andere linkse partijen uit Scandinavië en Duitsland. Hier werden kennis en inzichten uitgewisseld, onder meer over effectieve manieren om oppositie te voeren tegen het neoliberalisme, over ervaringen met samenwerking met voormalige sociaal-democratische partijen en over standpunten op het gebied van de Europese eenwording.

Met werkbezoeken deden we veel nieuwe kennis op van ontwikkelingen in Europa. Zo bekeek Agnes Kant de ouderenzorg in Denemarken en de gezondheidszorg in Groot-Brittannië dat leidde tot nieuwe voorstellen op dit terrein in Nederland. Harry van Bommel trad op als spreker op verschillende Europese Sociale Fora en Jan Marijnissen deed in Duitsland en België ideeën op over een voorstel om in Nederland een 'Huis van de Geschiedenis' op te richten. Krista van Velzen nam deel aan antimilitaristische acties in België en Schotland, ook om ervan te leren voor de Nederlandse praktijk. Arda Gerken demonstreerde in Brussel mee tegen de Europese richtlijn die softwarepatenten mogelijk maakt en lichtte toe hoe het Nederlandse parlement haar motie steunde om een stemming over de richtlijn in de Europese Unie tegen te houden. Leden van het partijbestuur bestudeerden in Frankrijk, Italië en Portugal progressieve culturele manifestaties, met het oog op nieuwe initiatieven op cultureel gebied in Nederland.

2.2.18 Europese Linkse Partij

Hoewel we als waarnemer aanwezig waren, besloot de SP vooralsnog niet deel te nemen aan de Europese Linkse Partij, die in 2004 werd opgericht. Een reden daarvoor is de eenzijdige samenstelling van de nieuwe Europese partij waarbij vooral ex-communistische partijen uit de Unielanden zich hebben aangesloten, terwijl moderne linkse partijen uit Scandinavië die stap niet hebben gezet. Daarnaast vonden wij dat de oprichting van de nieuwe partij enigszins overhaast was, onder andere vanwege de mogelijkheid Europese subsidies binnen te halen. De SP stelt zich ten doel de linkse samenwerking in Europa binnen en buiten EU-verband te bevorderen en zal haar positie ten opzichte van de Europese Linkse Partij mede op grond daarvan nader bepalen.

2.2.19 Informatie-uitwisseling

Ter bevordering van de uitwisseling van standpunten en ervaringen binnen Europees links werd onze website voorzien van een internationale afdeling, waarop informatie over standpunten en activiteiten van de SP worden gepubliceerd. Verder boden we organisatorische en financiële steun aan het Eurokritische blad *Spectre*, dat later omgezet werd in een e-zine op Internet. Ook via de website van de SP is *Spectre* te lezen.

2.2.20 Publicaties

In de afgelopen jaren verschenen enkele boeken waarin de visie van de sp op de Europese samenwerking verder werd geconcretiseerd, waaronder *Schrale Rijkdom* (2002) en *Nieuw Optimisme* (2003) van Jan Marijnissen. Daarin schetste de SP-voorman de duivelse dilemma's waarmee we te maken hebben in Europa en pleitte hij voor een breed maatschappelijk debat over de richting van de Europese eenwording. Steun werd bovendien gegeven aan de publicatie in 2003 van een kritisch handboek van *Spectre*-hoofdredacteur en SP-medewerker Steve McGiffen over de Europese Unie.

Daarnaast maakte de SP haar visie op Europa duidelijk in een groot aantal opinieartikelen die steeds ook op onze website te vinden zijn.

2.3 Een rechtvaardiger wereldorde

2.3.1 Neoliberale globalisering

In een rechtvaardige wereldorde worden vrede, veiligheid, democratie, mensenrechten en eerlijke sociale verhoudingen bevorderd. Deze noodzaak tot wereldwijde samenwerking tussen mensen, landen en regio's wordt echter ernstig bedreigd door het nu al enkele decennia durende proces van neoliberale globalisering. Armoede, achterstelling en ziekte worden wereldwijd niet effectief bestreden. In Afrika neemt de ellende eerder toe dan af. In Zuid-Oost Azië is er weliswaar sprake van een razendsnelle economische ontwikkeling, maar nemen tegelijk de inkomensverschillen toe en gaat de ontwikkeling ten koste van een duurzame exploitatie van hulpbronnen.

Onze uitgangspunten hebben ons in de afgelopen jaren aangezet concreter te formuleren welke misstanden wij wereldwijd zien, aan te geven waarom ze bestaan en na te gaan hoe daar iets aan te doen is. Eind 2003 is binnen de SP de Werkgroep Sociale Globalisering van start gegaan. De activiteiten van de werkgroep zijn erop gericht duidelijk te maken hoe globalisering ingrijpt op ons dagelijks leven en hoe we tot vormen van sociale globalisering kunnen komen die recht doen aan onze uitgangspunten 'menselijke waardigheid, gelijkwaardigheid en solidariteit'. De werkgroep heeft een publicatie in voorbereiding waarin de gevolgen van globalisering op het vlak van wonen, gezondheid, voedsel, werken, veiligheid en andere thema's aan de orde komen. Los van de werkgroep hebben werkbezoeken van delegaties van partijbestuursleden, Kamerleden en andere deskundige partijgenoten, evenals bezoeken van buitenlandse delegaties aan onze partij, onze kennis en inzichten aanzienlijk vergroot.

2.3.2 Internationaal Monetair Fonds en Wereldbank

In de afgelopen jaren hebben we ons uitermate kritisch opgesteld tegenover het beleid van het Internationale Monetair Fonds (IMF) en de Wereldbank. Beide organisaties spelen vaak een dubieuze rol in ontwikkelingslanden. Aan leningen aan arme landen worden door hen allerlei voorwaarden verbonden die markten moeten openen, nutsbedrijven moeten privatiseren en het kapitaalverkeer moeten liberaliseren. Het IMF en de Wereldbank zijn te eenzijdig gericht op het stimuleren van economische ontwikkeling door landen te integreren in de wereldeconomie. Zij hebben doorgaans te weinig belangstelling voor ontwikkelingsmodellen die gebaseerd zijn op nationale en regionale vormen van ontwikkeling. In landen die het beleid van het IMF en de Wereldbank volgen, worden weliswaar vaak macro-economisch stappen vooruit gezet, maar zijn het vooral de grote bedrijven en niet de gewone mensen die in staat zijn hun positie te verbeteren.

2.3.3 'One dollar, one vote'

In de Tweede Kamer heeft de SP-fractie gepleit voor een andere stemmenweging bij het IMF en de Wereldbank. Nu zijn het vooral de rijke landen die het beleid van het IMF bepalen (op basis van het principe van 'one dollar, one vote'). Arme landen worden opgezadeld met voorwaarden waarover zij zelf nauwelijks iets te zeggen hebben en die vaak indruisen tegen de belangen van de allerarmsten. Mede onder druk van de wereldwijde publieke opinie is inmiddels een geringe verbetering aangebracht in de positie van de arme landen, maar dat is nog volstrekt onvoldoende.

2.3.4 Internationaal protest tegen IMF en Wereldbank

De SP was in de afgelopen jaren aanwezig bij diverse internationale manifestaties tegen het neoliberale beleid van het IMF en de Wereldbank. Onder meer in 2000 in Praag, waar een delegatie onder leiding van Jan Marijnissen deelnam aan de bijeenkomst tegen de politiek van de Wereldbank. Om onze opvatting op het gebied van IMF en Wereldbank in de praktijk te toetsen, bezocht een delegatie van de SP in 2003 Ghana, waar zij studie maakte van de handelswijze van de Wereldbank. In de hoofdstad Accra drong de Wereldbank lange tijd aan op de privatisering van de watervoorziening. De Ghaneese regering zou leningen krijgen indien tot privatisering zou worden overgegaan. De watervoorziening zou daardoor verbeteren, maar tevens zouden de tarieven stijgen en de armste Ghanezen van het water worden afgesloten. Ook zouden eventuele winsten via de buitenlandse exploitanten het land uitvloeien. De SP-delegatie heeft een brug weten te slaan tussen de Nederlandse ambassade en de protestbeweging tegen privatisering. Op aandringen van de Tweede-Kamerfractie heeft de Nederlandse ambassadeur in Ghana meer ruimte gekregen om een actieve rol te spelen bij het ontwikkelen van alternatieven voor volledige privatisering van de watervoorziening. De ontknoping van dit conflict wordt binnenkort verwacht.

2.3.5 Beteugeling kapitaalverkeer

Het gigantische wereldwijde kapitaalverkeer van speculatieve aard heeft recent geleid tot een verdieping van de grote economische en sociale crises in Azië en Latijns-Amerika. Beteugeling van dat kapitaalverkeer is dan ook noodzakelijk. In het Nederlandse parlement heeft de SP gepleit voor invoering van een wereldwijde kleine belasting op valutatransacties, waarvoor ook de internationale organisatie Attac alsook de Braziliaanse president Lula en de Franse president Chirac zich hebben uitgesproken (de zogenaamde Tobin-tax). Binnen de Europese Unie heeft België daar concrete voorstellen voor gedaan, zonder dat die tot nog toe op voldoende draagvlak kunnen rekenen.

2.3.6 Wereldhandelsorganisatie

Ook op handelsgebied bepleitte de SP in de afgelopen tijd voor ingrijpende wijzigingen ten gunste van ontwikkelingslanden. Zo dient er een einde te komen aan het afschermen van de Europese landbouwmarkt en het dumpen van voedseloverschotten in ontwikkelingslanden. Ook hebben we binnen en bui-

ten het parlement geprotesteerd tegen pogingen van de Europese Unie om in WTO-verband ontwikkelingslanden tot liberalisering van markten te dwingen. De SP was onder meer vertegenwoordigd bij de manifestaties rondom de WTO-bijeenkomst in Cancún. Het streven naar bilaterale vrijhandelsakkoorden (Economic Partnership Agreements) tussen de EU en ontwikkelingslanden hebben we afgewezen. Het feit dat ontwikkelingslanden beter in staat blijken om hun belangen gezamenlijk te verdedigen, zoals vorig jaar bleek in Cancún, werd door ons van harte toegejuicht. Tijdens een werkbezoek aan Brazilië in 2005 besprak Jan Marijnissen met verschillende betrokkenen de ontwikkeling van een gezamenlijk front van landen als Brazilië, India en Zuid-Afrika binnen de wereldhandelsorganisatie en de wijze waarop Europese landen, waaronder Nederland, daarbij een rol kunnen spelen.

2.3.7 Halvering wereldwijde armoede

De afgelopen jaren hebben we de VN-doelstellingen om in 2015 de armoede wereldwijd te halveren centraal gesteld in ons beleid ten aanzien van ontwikkelingssamenwerking. Die doelstellingen gaan verder dan alleen armoedebestrijding. Doelen zijn ook basisonderwijs mogelijk te maken voor alle kinderen, de kindersterfte met tweederde te verminderen, de verspreiding van AIDS een halt toe te roepen en het aantal mensen dat geen toegang heeft tot veilig drinkwater te halveren. Daarnaast zijn er doelstellingen op het gebied van milieu, werk en schuldsanering. Duidelijk is dat de doelstellingen in 2015 niet zullen worden gehaald als ten minste het beleid niet verandert en niet meer middelen door rijke landen beschikbaar worden gesteld. Nederland voldoet weliswaar aan de VN-norm om 0,7 procent van het bruto binnenlands product te besteden aan ontwikkelingssamenwerking, maar veel landen zitten daar ver onder.

2.3.8 Controle op resultaten armoedebeleid

Om te beoordelen of de Nederlandse bijdrage aan ontwikkelingssamenwerking de VN-doelstellingen dichterbij brengt, heeft onze Tweede-Kamerfractie de minister van ontwikkelingssamenwerking in 2004 gevraagd jaarlijks verslag te doen van de concrete resultaten van het door de Verenigde Naties en Nederland nagestreefde beleid. In een dergelijk jaarlijkse evaluatie zou bijvoorbeeld moeten worden opgenomen hoeveel extra kinderen er basisonderwijs genieten, hoeveel mensen toegang hebben gekregen tot veilig drinkwater en in welke mate de beschikbaarheid van medicijnen is toegenomen. De minister heeft een dergelijke evaluatie toegezegd. De evaluatie zal kritisch getoetst moeten worden. Voor de sp is het niet alleen van belang dat de macro-economische indicatoren in orde zijn, maar ook dat er sprake is van vormen van ontwikkeling waarin het welzijn van de mensen en respect voor hun zeggingsmacht en cultuur centraal staan.

Ons verzoek om te komen tot een breed parlementair onderzoek naar de effectiviteit van ontwikkelingssamenwerking kon niet rekenen op voldoende steun in de Kamer.

2.3.9 Betrokkenheid bevolking

De vraag hoe ontwikkelingssamenwerking effectiever kan worden en de betrokkenheid erbij van gewone mensen kan worden vergroot, nemen wij binnen en buiten het parlement serieus. Uit elk onderzoek, ook onder onze eigen leden, blijkt immers dat Nederlanders graag bereid zijn om mensen en landen in hun ontwikkeling bij te staan. De geweldige blijk van solidariteit na de zeebeving van december 2004 in zuidoost Azië liet dit overtuigend zien.

2.3.10 Democratisering en mensenrechten

Op basis van onze uitgangspunten dat we de menselijke waardigheid, de gelijkwaardigheid van mensen en de solidariteit tussen mensen dienen te bevorderen, hebben we de afgelopen jaren voortdurend meer kansen voor en steun aan de arme landen bepleit, tegen de economische overheersing van rijke over arme landen geprotesteerd en actieve steun gegeven aan democratisering- en mensenrechtenbewegingen. Via deelname aan Europese Sociale Fora (Florence 2002, Parijs 2003, Londen 2004) en

het Wereld Sociaal Forum (Porto Alegre 2005) en via werkbezoeken aan onder meer Irak, Palestijnse gebieden en de Nederlandse Antillen deden we kennis en contacten op en hebben we concrete politieke acties ondernomen.

Zo hebben we met steun van Koerden in Irak en Nederland met succes gepleit voor de aanhouding van de Nederlandse gifgashandelaar Frans van A. Het in Nederland gevestigde Halabjacentrum heeft uit diverse Europese landen getuigen geleverd die een belangrijke rol kunnen spelen in de berechting van Van A. Op aandringen van de SP heeft de minister voor ontwikkelingssamenwerking – overigens tevergeefs – herstelbetaling gevraagd aan Israël, na het vernietigen van de met Nederlands geld aangelegde haven in Gaza.

Samenwerking tussen de SP en de Stichting Humanitaire Zorg Curaçao heeft ertoe geleid dat de minister voor Koninkrijksrelaties zich actief bemoeit met de schadelijke olieraffinage op het eiland, die de gezondheid van twintigduizend mensen bedreigt. Tevens liggen er nu concrete plannen om de uitstoot van gevaarlijke stoffen verregaand te reduceren en het zogenaamde asfaltmeer, dat een ongekende ecologische ramp vormt, te saneren.

2.3.11 Midden-Oosten

De betrokkenheid van de SP met onderdrukte volken in het Midden-Oosten is de afgelopen jaren onder meer onderstreept met werkbezoeken van verschillende Kamerleden en leden van het partijbestuur aan Irak, Israël en de bezette Palestijnse gebieden. Die bezoeken stonden steeds in het teken van solidariteit met onderdrukte bevolkingsgroepen, respect voor het internationale recht en het uitgangspunt dat oorlog geen oplossing is om tot duurzame vrede te komen. Behalve goede contacten en concrete (financiële) steun aan de Communistische Partij, de Koerdische partijen PDK en PUK, de Irakese vakbeweging en de Niet-Gouvernementele Organisatie Tamuz, waren deze bezoeken ook aanleiding voor concrete voorstellen aan de Nederlandse regering en de Europese Unie. Na zijn bezoek aan Irak in 2000 stelde Kamerlid Harry van Bommel de Nederlandse regering voor geen steun meer te geven aan de alomvattende economische sancties tegen Irak, die toen al meer dan een miljoen slachtoffers hadden gemaakt. Het bezoek van een delegatie met Anja Meulenbelt en anderen leidde begin 2004 tot voorstellen voor ruimere steun aan de VN-hulpmissie in Gaza.

2.3.12 Wereldwijde contacten

Ook met organisaties uit andere delen van de wereld werden contacten gelegd en uitgewerkt. Werkbezoeken werden gebracht aan onder meer de Verenigde Staten en Brazilië. Bijeenkomsten hadden plaats met delegaties uit Irak, Iran, Australië en Indonesië. Deze bijeenkomsten stonden telkens in het teken van het uitwisselen van kennis en ervaringen en het bieden van concrete hulp aan mensenrechten- en werknemersorganisaties. Daarbij werd ook concreet resultaat geboekt, bijvoorbeeld voor de asbestslachtoffers in Australië, die mede door Nederlandse druk voor compensatie in aanmerking komen. De SP werkt ook mee aan een internationale campagne om asbest de wereld uit te helpen.

2.3.13 Nationale acties

Om concrete invulling te geven aan ons streven naar internationale solidariteit is het nodig om ook acties te ondernemen die mensen in Nederland in staat stellen een bijdrage te leveren aan de strijd van mensen in andere delen van de wereld. Onze succesvolle actie tegen de verkoop door Ikea van producten afkomstig van kinderarbeid is daarvan een goed voorbeeld. Na lang actievoeren voor de deuren van Ikea en door de steun van klanten ging het bedrijf door de knieën: Ikea ging over tot onafhankelijke accountantscontrole op kinderarbeid in de door haar verkochte producten. Met onze actie tegen ABN-AMRO, dat via een Brits bedrijf het onderhoud van clusterbommen financierde, boekten we eveneens succes. Een delegatie van de SP onderhandelde met de leiding van de bank, die besloot om zich terug te trekken uit deze handel. Ook hier speelden de handtekeningenacties op de stoep van verschillende bankfilialen in het land een cruciale rol. Op een vergelijkbare manier hebben we de

investeringen van ing in de wapenindustrie aan de orde gesteld. ING belooft haar beleid op dit punt te herzien.

2.3.14 Lokale en regionale acties

Op lokaal en regionaal niveau is er in de afgelopen jaren eveneens actie gevoerd tegen bedrijven die zich bezighouden met wapenexport aan landen die de mensenrechten schenden. Zo werd in Twente Holland Signaal in een petitie gewezen op het maatschappelijk onverantwoorde karakter van het leveren van wapens aan Indonesië. Daarnaast werden op verschillende plaatsen in het land acties opgezet tegen het maatschappelijk onverantwoord ondernemen van farmaceutische bedrijven, die weigerden om goedkope medicijnen te leveren voor aids-patiënten in Afrika.

2.3.15 Schuldenlast

Veel arme landen kampen met een enorme schuldenlast, die hen als een molensteen om de nek hangt. Ontwikkelingslanden betalen op jaarbasis zeven keer meer aan schuld- en rente af dan zij aan hulp ontvangen. Sommige overheden zijn gedwongen om meer af te betalen dan zij jaarlijks beschikbaar hebben voor gezondheidszorg en onderwijs. Zo ontstaat een vicieuze cirkel van armoede, ziekte en achterstand. De grote schuldenlast ondermijnt bovendien de ontwikkelingsdoelstellingen van de VN. Schuldverlichting en kwijtschelding zijn de enige manier om deze cirkel te doorbreken.

Nederland geeft schuldverlichting aan meer dan dertig van de armste schuldenlanden ter wereld, maar er moet meer gebeuren. Daarom ondersteunde de SP in de achterliggende periode de acties van onder andere Jubilee Nederland om tot verdergaande vormen van schuldkwijtschelding te komen. Dat is temeer nodig omdat speculanten de schuldenlasten hebben ontdekt als nieuwe markt. Voor een klein deel van de schuld nemen zij de last over van leningverstrekende landen, om vervolgens via gerechtelijke procedures voor de volledige schuldenlast beslag te leggen op (natuurlijke) rijkdommen van de schuldenlanden. Schuldkwijtschelding moet volgens ons een einde maken aan deze schandalige vorm van uitbuiting van arme landen.

2.3.16 Vluchtelingen

De wereld wordt nog steeds geconfronteerd met enorme vluchtelingenstromen, die het gevolg zijn van oorlog, geweld, onderdrukking en armoede. Het overgrote deel van de vluchtelingenproblematiek komt terecht op de schouders van de bevolkingen van arme landen. Rijke landen als Nederland hebben maar in beperkte mate van doen met de wereldwijde vluchtelingen- en migratieproblematiek. Toch krijgt dat deel de meeste aandacht en moeten politieke partijen juist daarover standpunten innemen. Ook de SP, die zich daarbij baseert op het beginselprogramma 'Heel de mens'. Dus hebben we in de afgelopen jaren keer op keer verkondigd dat alleen een betere wereldwijde verdeling van de welvaart een einde kan maken aan veel regionale conflicten. Alleen op die manier kan ook een einde komen aan de ontwrichtende vluchtelingenstromen. Daarnaast is opvang van vluchtelingen een zaak van beschaving en internationale solidariteit. De gierigheid van rijke landen bij de ondersteuning van de vluchtelingenorganisatie van de VN (UNHCR) hebben we vaak bekritiseerd.

2.3.17 Asielbeleid

De SP is van mening dat ons land ruimhartig haar aandeel dient te nemen in het opvangen van vluchtelingen en het bieden van een asielplek voor hen die bedreigd worden. Op basis daarvan heeft Jan de Wit in de Tweede Kamer zich keer op keer verzet tegen de inhumane aspecten van het Nederlandse asielbeleid. En gepleit voor het geven van een verblijfsvergunning aan zogenoemde 'witte illegalen' en aan diegenen die ons land zijn binnengekomen onder de oude, inmiddels herziene, Vluchtelingenwet en die we door langdurige procedures jarenlang in grote onzekerheid hebben gelaten. Zowel in het parlement als in buitenparlementaire samenwerkingsverbanden hebben we ons sterk gemaakt voor een generaal pardon voor deze groep asielzoekers.

2.4 Internationale veiligheid

2.4.1 Respecteren soevereiniteit

Respect voor elkaars soevereiniteit is een belangrijk principe binnen de internationale rechtsorde. Het is onaanvaardbaar dat sommige landen op basis van hun militaire overmacht menen met geweld te mogen interveniëren in andere delen van de wereld. De algemene vergadering van de Verenigde Naties en de Veiligheidsraad vormen de enige fora die daartoe legitiem kunnen besluiten.

Soevereiniteit en solidariteit sluiten elkaar niet uit; solidariteit onderscheidt zich van interventie – van buiten en vaak ‘top-down’ – omdat het uitgaat van een leidende rol van regeringen, partijen, bewegingen en personen in het betreffende land en complementair (aanvullend) en ondersteunend van aard is.

2.4.2 Balkanoorlogen

In het in 2000 verschenen boek ‘De laatste oorlog’ van Jan Marijnissen en Karel Glastra van Loon werd de nodige theoretische en vooral ook praktische onderbouwing van de soevereiniteitsopvatting aangedragen. Voor de samenstelling van het boek spraken de schrijvers met een groot aantal internationale deskundigen op het terrein van oorlog en vrede, onder wie Lord Carrington, Sir Michael Rose, Georgi Arbatov, Noam Chomski en Raymond Detrez. Ook Nederlandse experts als Hans van den Broek, Paul de Waart, Rob de Wijk en Kees van der Pijl verleenden hun medewerking aan dit boek, waarin het uiteenvallen van de federale republiek Joegoslavië en vooral de Kosovo-oorlog onder de loep werden genomen. Een oorlog onder aanvoering van de NAVO, zonder toestemming van de Veiligheidsraad en in strijd met het VN-handvest, waarbij om ‘humanitaire redenen’ clusterbommen op burgerdoelen werden gegooid en vitale infrastructuur en mediagebouwen in Servië werden aangevallen. Die oorlog werd gesteund door de overgrote meerderheid van het Nederlandse parlement. Een motie van de SP om de bombardementen te stoppen kreeg slechts de steun van acht van de 150 Kamerleden – terwijl bij een vergelijkbare motie in het Amerikaanse congres de stemmen staakten... Ook in de media was geen noemenswaardige tegenstand tegen de Nederlandse betrokkenheid bij deze illegale oorlog. In geen enkel hoofdredactioneel commentaar werd een veroordeling uitgesproken. De SP stond in de Nederlandse politiek vrijwel alleen in haar afwijzing en werd door andere politieke partijen fel bekritiseerd. Dat dwong ons onze opvattingen nauwgezetter dan voorheen te formuleren. Daarbij kregen we veel hulp van deelnemers aan door ons georganiseerde ‘beter dan bommen’-debatten.

2.4.3 Militaire interventies

Met de publicatie van ‘De laatste oorlog’ werd een volgende stap gezet in de onderbouwing van onze opvattingen. Het boek verscheen een jaar na de Kosovo-oorlog. Toen waren de meningen al een stuk genuanceerder geworden en erkenden veel nauw betrokkenen inmiddels wél de donkere kanten van deze aanvankelijk zo geprezen oorlog. Alsook de grote fouten die door in het bijzonder Europa zijn gemaakt bij het laten uiteenvallen van de Joegoslavische federatie. Op basis van de vele gesprekken voor dit boek constateerden Marijnissen en Glastra van Loon dat de verwachting dat met militaire interventies binnenstatelijke en regionale conflicten kunnen worden opgelost onterecht, gevaarlijk en kortzichtig is: ‘Onterecht, omdat de politieke doelen niet worden bereikt; gevaarlijk omdat men door middel van het gewelddadig opleggen van vrede nieuwe spanningen veroorzaakt, die op termijn weer zullen leiden tot nieuwe conflicten; en kortzichtig omdat men alleen denkt aan korte termijnoplossingen op beperkte schaal, zonder acht te slaan op de geopolitieke gevolgen en onvoldoende rekening houdt met de geschiedenis en andere achtergronden van conflicten.’ De schrijvers stelden vast ‘dat voor het bereiken van blijvende vrede – of bescheidener: het voorkomen van conflicten – andere middelen dan geweld vele malen geschikter zijn.’

2.4.4 Afghanistan, Irak

De in 'De laatste oorlog' gemaakte analyse was behulpzaam bij het formuleren van de juiste stellingname toen enkele jaren later nieuwe militaire interventies plaatsvonden, in Afghanistan en Irak. Beide interventies werden door de SP veroordeeld, waarbij we in de oorlog tegen Afghanistan (2001), kort na de terroristische aanval op de Verenigde Staten, opnieuw vrijwel alleen stonden in het Nederlandse parlement. Ons verzet tegen de oorlog in Irak (2003) kon rekenen op meer steun in het parlement. GroenLinks en ook de PvdA keerden zich tegen Nederlandse militaire steun aan de Amerikaans-Britse interventie in Irak.

2.4.5 Werkbezoeken

Met werkbezoeken aan (voormalige) oorlog- en conflictgebieden vergrootten we onze kennis en toonden we onze solidariteit. Agnes Kant bracht in 2001 een bezoek aan de vrouwen van Srebrenica, als teken van verbondenheid met de slachtoffers van de vuile oorlogen op de Balkan. Erik Meijer ging verschillende keren op bezoek in Balkanlanden. Harry van Bommel, Krista van Velzen en Tiny Kox bezochten op verschillende momenten Irak. Anja Meulenbelt, Harry van Bommel en Driek van Vugt deden datzelfde in Palestijnse gebieden.

2.4.6 Srebrenica

In april 2002 verscheen het rapport van het Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie over de val van Srebrenica in 1995. Conclusie was dat er sprake was van een ondoordachte en nagenoeg onuitvoerbare missie. Het NIOD-rapport leidde tot de val van het kabinet Kok II. De parlementaire enquête die na de installatie van de nieuwe Kamer in juni 2002 gehouden werd bevestigde veel van de kritiek die de SP in 1995 al leverde op de onverantwoorde inzet van Nederlandse militairen.

2.4.7 Vredesbeweging

De SP heeft zich fel verzet tegen deelname van Nederland aan de oorlog om Kosovo en Irak. Dat verzet ging verder dan een tegenstem in de Tweede Kamer. We zijn de afgelopen jaren een belangrijke kracht geworden in de nieuwe vredesbeweging. Zo spelen we een rol van belang in het Platform tegen de Nieuwe Oorlog, dat in 2002 en 2003 landelijke demonstraties organiseerde tegen Nederlandse deelname aan de oorlog in Irak. Daarbij was steeds een stevige organisatorische rol weggelegd voor een groot aantal SP-leden.

2.4.8 Kindsoldaten

In de Tweede Kamer bepleitten we wereldwijde uitbanning van het inzetten van kindsoldaten bij conflicten. De SP-jongerenorganisatie ROOD voerde op verschillende manieren actie tegen het verschijnen van Nederlandse 'kindsoldaten'; jongeren onder de achttien die door het leger geworven worden, wat naar de mening van ROOD in strijd is met de hier geldende opvatting én met de regels van de Verenigde Naties.

2.4.9 Wapenproductie en -handel

Ook in de strijd tegen wapenhandel en militarisering loopt de SP al jarenlang voorop. We ondersteunden de acties tegen Nederlandse deelname aan de ontwikkeling van het gevechtsvliegtuig JSF en haalden tienduizenden protesthandtekeningen op. Bij deze acties zijn we erin geslaagd een breed samenwerkingsverband te creëren tussen vredesgroepen, kerkelijke organisaties en politieke jongerenorganisaties. Toch besloot een meerderheid van het parlement het regeringsbesluit te billijken, dat was voorbereid onder premier Kok en werd doorgezet onder premier Balkenende. Inmiddels neemt de kritiek op het besluit toe. Naast de principiële vraag of de miljardeninvestering vanuit het oogpunt van een effectieve defensie noodzakelijk is, groeit de onvrede omdat er van de beloofde orders voor Nederlandse bedrijven weinig terecht komt. De SP heeft geageerd tegen de Nederlandse regering die zich

niet houdt aan haar eigen criteria voor wapenleveranties, bijvoorbeeld met betrekking tot mensenrechten en oorlogsspanning.

2.4.10 Wapenembargo China

In de Tweede Kamer pleitten Krista van Velzen en Harry van Bommel met succes voor meer openheid over de Nederlandse wapenhandel, waarmee doeltreffender politiek verzet mogelijk is gemaakt. Een voorstel van de SP om vanwege mensenrechtenschending het wapenembargo tegen China intact te laten werd met algemene stemmen aangenomen. Ook in het protest tegen de levering van fregatten aan Indonesië speelt de SP een belangrijke rol. Aan onze acties tegen de betrokkenheid van ABN-AMRO bij het onderhoud van clusterbommen koppelden we in het parlement de eis dat Nederland zich aansluit bij de groep van landen die pleit voor de wereldwijde uitbanning van dit wapen.

2.4.11 Hoeksteen NAVO

Conform ons beginselprogramma heeft de SP de afgelopen jaren haar pleidooi voor opheffing van de NAVO en uittreding van Nederland uit de NAVO voortgezet. Dat tegen de stroom van de heersende politiek in. Gaandeweg wordt echter steeds duidelijker dat de ooit zo hechte Noord-Atlantische Verdragsorganisatie grote scheuren vertoont, met nauwelijks overbrugbare kloven tussen lidstaten. De NAVO moet volgens de regering de hoeksteen van het Nederlandse en Europese veiligheidsbeleid blijven. Het feit dat de NAVO enkele jaren geleden haar doelstellingen heeft veranderd vormt voor de regering geen probleem, maar voor onze partij des te meer. De verandering van collectieve verdedigingsorganisatie naar militaire belangenbehartiger, ook buiten het eigen verdragsgebied, toont aan dat deze organisatie niet alleen achterhaald is, maar onderdeel is geworden van het internationale veiligheidsprobleem.

2.4.12 Geloofwaardigheidscrisis NAVO

Tijdens de Koude Oorlog leek de NAVO een duidelijk doel te hebben. Na de val van het communisme in Rusland en Oost-Europa werd dit doel voor veel mensen echter onduidelijk. Tegen het einde van de twintigste eeuw veranderde de organisatie haar doctrine. In plaats van verdediging van het grondgebied van de lidstaten tegen een mogelijke aanval werd optreden buiten het grondgebied mogelijk gemaakt, om 'vitale belangen' te beschermen. Na de terroristische aanval op de Verenigde Staten op 11 september 2001 werd de wereldwijde strijd tegen het terrorisme het nieuwe hoofddoel van de door Amerika gedomineerde NAVO. De wijze waarop de Amerikaanse regering de NAVO voor haar eigen oorlog tegen het terrorisme wil gebruiken heeft tot ongekend grote spanningen geleid binnen het bondgenootschap. Frankrijk en Duitsland distantiëerden zich in 2003 openlijk van de aanval van een Amerikaans-Britse coalitie op Irak.

Door de Irak-oorlog is de NAVO in een geloofwaardigheidscrisis gekomen. De regering van de Verenigde Staten constateerde in die periode dat de NAVO 'irrelevant' dreigde te worden en zinspeelde zelfs op terugtreding uit de NAVO. Ook na de val van Saddam Hoessein bleven de verhoudingen binnen het bondgenootschap vertroebeld. Hoe groot de kloof is, blijkt onder andere tijdens bijeenkomsten van de parlementaire assemblee van de NAVO. Een Amerikaanse senator typeerde onderlinge de relatie van de lidstaten tijdens een bijeenkomst in Venetië eind 2004 als volgt: 'You don't want us and we don't need you'.

2.4.13 Schending internationaal recht

Het passeren van officiële bondgenoten door de Amerikaanse regering op momenten dat het haar uitkomt en de schending van het internationale recht van oorlog en vrede geven aan dat van één verdragsorganisatie feitelijk geen sprake meer is. De wijze waarop de Amerikaanse regering met krijsgesvangenen omgaat, zoals in de gevangenis van Guantanamo op Cuba, is een flagrante schending van de conventies van Genève. Typerend voor de verhoudingen binnen de NAVO was het op het laatste

moment blokkeren door de Amerikaanse regering van een fact finding mission naar Guantanamo door de defensie- en veiligheidscommissie van de NAVO-assembly. De missie, waartoe mede op initiatief van SP-senator Tiny Kox was besloten, werd afgezegd omdat de Amerikanen geen enkele buitenlandse interventie – zelfs niet van officiële bondgenoten – in hun beleid ten aanzien van krijgsgevangenen wilden toestaan.

De beslissing van de Amerikaanse president Bush om ‘de missie de coalitie te laten bepalen’ is eveneens een duidelijk signaal van de feitelijke neergang van ’s werelds grootste militaire alliantie.

2.4.14 Uit de NAVO

Nederland koos in de oorlogen in Afghanistan en Irak de kant van de Amerikanen en Britten, hoewel een groot deel van de bevolking een andere positie innam. De SP ontwikkelde zich tot de meest consequente vertolker van die kritische houding van oorlogstegenstanders. Daarbij bleven we het standpunt uitdragen dat uittreding uit de NAVO het beste internationale signaal is. Dat we ons daarmee van huidige bondgenoten zouden isoleren is onzin. Zweden, Oostenrijk, Ierland en Zwitserland tonen aan dat het heel wel mogelijk is om internationaal verantwoordelijkheid te dragen zonder onderdeel te vormen van de NAVO en zonder medeplichtig te worden aan oorlogen die worden gevoerd buiten het internationale recht. Deze landen laten zien dat het heel goed mogelijk is om als militair soevereine naties een bijdrage te leveren aan VN-operaties.

2.4.15 Versterking Verenigde Naties

Het SP-beginselprogramma maakt een duidelijke keuze: ‘De internationale veiligheid moet gebaseerd worden op internationale verdragen onder verantwoordelijkheid van de Verenigde Naties.’ Op basis van dat uitgangspunt heeft de SP zich in de afgelopen jaren een pleitbezorger getoond van verder gedemocratiseerde en versterkte Verenigde Naties. Zonder overigens de volkerenorganisatie als oplossing voor alles te willen zien. In zijn boek ‘Nieuw optimisme’ (2003) schreef Jan Marijnissen daarover: ‘Het heeft geen zin de Verenigde Naties te idealiseren.’ Er is terecht veel aan te merken op de volkerenorganisatie: de traagheid, het gebrek aan efficiency, de geldverspilling, de geringe macht van de Algemene Vergadering, de overheersende rol van de Veiligheidsraad, en de soms ronduit cynische houding. Maar voorlopig zijn de Verenigde Naties wél het enige wat we hebben. De wereldgemeenschap kent geen ander platform voor vraagstukken samenhangend met oorlog en vrede dan de VN. Daarom moeten we zuinig zijn op deze institutie en ons te weer stellen tegen al die personen en landen die de autoriteit van de VN ondermijnen en ridiculiseren. Het Handvest van de Verenigde Naties bevat waardevolle morele ankers voor het internationaal verkeer, waaronder het verbod op agressie, en zelfs voor de verhouding tussen overheden en hun burgers. Van verantwoordelijke staten mag verwacht worden dat zij de VN en het internationaal recht op hun waarde weten te schatten. Wijze buitenlandse politiek moet inhouden dat een van de doelen is het structureel versterken van de Verenigde Naties en haar instituties.’

3 Heel de wereld, plaatsbepaling voor de komende periode

3.1 Algemeen

Op basis van ons beginselprogramma zullen we ons ook de komende jaren nadrukkelijk inzetten voor internationale solidariteit en voor een zo effectief mogelijke bijdrage vanuit Nederland daaraan. In dit hoofdstuk geven we onze prioriteiten aan.

3.1.1 Heel de wereld

3.1.1.1 Nederland is geen eiland en socialisten zijn internationalisten.

3.1.1.2 Beide vaststellingen zijn leidend bij ons optreden in de internationale politiek. Heel de wereld is onze inspiratiebron en Nederland, ons eigen werkterrein, is daar onlosmakelijk mee verbonden.

3.1.2 Brede internationale samenwerking

3.1.2.1 We zetten ons in voor brede internationale samenwerking, mits die zich verdraagt met de kernvisie van onze partij zoals geformuleerd in ons beginselprogramma 'Heel de mens'.

3.1.2.2 Op internationaal gebied zullen we naar vermogen datgene bevorderen dat de menselijke waardigheid, de gelijkwaardigheid van mensen en de solidariteit tussen mensen vergroot, en datgene bestrijden wat daar tegen ingaat.

3.1.3 Hoofdpunten

3.1.3.1 Tot de terreinen waarop meer en betere internationale samenwerking moet komen, rekenen we in ieder geval bevordering van vrede en veiligheid, de democratie en de mensenrechten in de wereld, verbetering van de sociale verhoudingen tussen landen en mensen, het behoud van ecologische systemen en bescherming van cultureel erfgoed.

3.1.3.2 Op al deze terreinen zullen we de komende tijd met voorstellen komen en daar steun voor werven.

3.1.4 Actieve internationale solidariteit

We zullen in de komende periode onze internationale contacten met verwante organisaties verder verbreden en verdiepen, om van elkaar te leren en elkaar beter te helpen bij activiteiten in het kader van concrete internationale solidariteit.

3.2 Europa

3.2.1 Naar een ander Europa

3.2.1.1 We willen de Europese samenwerking tussen landen bevorderen zonder de werking van de nationale democratie aan te tasten.

3.2.1.2 Daarom gaan we de komende tijd samen met gelijkgezinden in binnen- en buitenland werken aan een aansprekend democratisch, sociaal en duurzaam alternatief voor de huidige neoliberale agenda van de Europese Unie, waarbij de belangen van de bevolking van de Derde Wereld niet geschaad maar bevorderd worden.

3.2.2 Naar een sociaal Europa

- 3.2.2.1 Europese samenwerking dient volgens onze normen de sociale verhoudingen tussen landen en mensen te verbeteren. Daarom verzetten we ons tegen de neoliberale richting van de Europese Unie die de sociale verhoudingen bedreigt en de publieke dienstverlening in de lidstaten afbreekt.
- 3.2.2.2 Daarom ook keren wij ons tegen de doorvoering van de Europese dienstenrichtlijn, die ernstige negatieve gevolgen met zich meebrengt voor onder andere het milieu, de publieke sector en de arbeidsomstandigheden en lonen van de werkende bevolking.
- 3.2.2.3 We zetten ons in voor bescherming van alle werknemers in ons land. Dat betekent onder meer dat buitenlandse werknemers in Nederland horen te werken op basis van het Nederlandse arbeidsrecht en de Nederlandse collectieve arbeidsovereenkomsten.

3.2.3 Naar een duurzaam Europa

- 3.2.3.1 De EU dient haar steun aan intensieve landbouw en visserij geleidelijk af te bouwen. Er moet een goede overgangsregeling komen voor boeren en vissers die willen omschakelen naar duurzame landbouw of visserij of die willen stoppen. De EU dient duurzame landbouw en duurzame visserij structureel te steunen. Dit omdat voedselveiligheid en natuurbehoud belangrijk zijn voor onze maatschappij. Productie en vangst moeten geen overbelasting van de natuur veroorzaken.

3.2.4 Naar een diervriendelijk Europa

- 3.2.4.1 Dierenwelzijn moet een hogere prioriteit krijgen in de Europese Unie.
- 3.2.4.2 De bio-industrie dient te worden afgebouwd. Dieronvriendelijke producten dienen zwaarder belast te worden en uiteindelijk moet er een verbod komen op de bio-industrie in de huidige vorm.
- 3.2.4.3 Patenten op (vormen van) leven moeten worden afgewezen. Dierproeven ten bate van cosmetica moeten afgewezen worden en er moet drastisch geïnvesteerd worden in alternatieven.
- 3.2.4.4 Het non-vaccinatiebeleid van de EU bij epidemieën onder pluimvee, varkens en rundvee moet van de baan.
- 3.2.4.5 Prioriteit moet worden gegeven aan het drastisch inperken van diertransporten die dierenleed veroorzaken. Voor alle veevervoer moet nut en noodzaak worden aangetoond voordat transportvergunningen worden afgegeven. Voor veetransporten en vervoertijden dienen scherpere regels te komen.
- 3.2.4.6 Wet- en regelgeving moet aangepast worden aan de toegenomen kennis over het welzijn van dieren. Het mishandelen van dieren is een misdrijf, en verdient een serieuze aanpak en vervolging van daders.
- 3.2.4.7 Alle jacht op dieren hoort verboden te zijn. Jachtvergunningen kunnen alleen worden verstrekt bij aantoonbare schade aan landbouwgewassen of gevaar voor volksgezondheid en bij afwezigheid van andere mogelijkheden.
- 3.2.4.8 Er moet een verbod komen op de bontindustrie.

3.2.5 Naar een vreedzaam Europa

- 3.2.5.1 Nederland moet binnen en buiten Europa zoeken naar partners die de militaire agenda van de Europese Unie en de NAVO afwijzen. Deze landen moeten samen een kopgroep vormen die pleit voor ontwapening en conflictpreventie. Binnen Europa zal de SP met gelijkgestemde organisaties moeten zoeken naar mogelijkheden om gezamenlijk een internationale beweging op gang te brengen.
- 3.2.5.2 Deelname aan een Europees leger en de vorming van een Europees wapenagentschap wijzen we af. Niet de Europese Unie en niet de NAVO maar de Verenigde Naties dienen het orgaan

te zijn waar besluiten worden genomen over de inzet van militaire middelen. De toepassing van geweld dient daarbij nadrukkelijk als laatste optie te gelden.

3.2.6 'Nee' tegen deze Europese grondwet

- 3.2.6.1 Er zijn een aantal redenen waarom wij de in 2004 door de Europese regeringsleiders ondertekende Europese grondwet afwijzen. Zo wordt met de grondwet ingezet op een verdere militarisering van de Unie. De grondwet legt het neoliberale karakter van de Europese Unie vast. Hij legitimeert de overdracht van bevoegdheden van de lidstaten naar de Europese Unie. Ondertussen doet hij niets af aan het ondemocratische proces waarop besluiten binnen de Europese Unie tot stand komen. De Europese grondwet is niet neutraal en beperkt zich niet tot de grondrechten van burgers ten opzichten van de Unie. Op grond daarvan adviseren wij de Nederlandse bevolking om bij het referendum van 1 juni 2005 tegen dit grondwettelijke verdrag te stemmen.
- 3.2.6.2 We zullen daarbij zo veel mogelijk samenwerken met anderen die zich tegen aanname van dit grondwettelijk verdrag verzetten, tenzij hun argumenten strijdig zijn met de kernvisie van 'Heel de mens'.

3.3 Een rechtvaardiger wereldorde

3.3.1 Internationaal actief

- 3.3.1.1 We zetten ons in om bewustwording van en verzet tegen de vele vormen van wereldwijde uitbuiting en onderdrukking te ondersteunen, alsmede de eerbiediging van elementaire mensenrechten overal ter wereld.
- 3.3.1.2 We willen vanuit Nederland concrete steun geven aan en initiatieven nemen tot internationale acties tegen uitbuiting, onderdrukking en discriminatie, armoede, ziekte, milieuverontreiniging, klimaataantasting, het verkwanselen van kunst en cultureel erfgoed, corruptie, en de productie van en handel in wapentuig .
- 3.3.1.3 De komende jaren zullen weer grote internationale solidariteits- en bewustwordingsacties opgestart worden.

3.3.2 Naar een schone en duurzame wereld

- 3.3.2.1 Wij willen een vooraanstaande rol spelen bij het mobiliseren van de Nederlandse bevolking tegen de wereldwijde uitputting van grondstoffen en natuurlijke hulpbronnen, en het aantasten van ecosystemen en vóór het beschermen van natuur en milieu in de breedste zin van het woord. Waar mogelijk ondersteunen we organisaties in derde-wereldlanden bij initiatieven op dit terrein.
- 3.3.2.2 Wij willen dat Nederland zich inzet voor de ratificatie van het Kyotoverdrag door alle belangrijke industrielanden, waaronder de Verenigde Staten.
- 3.3.2.3 Emissiehandel zorgt ervoor dat de uitstoot van broeikasgassen onvoldoende teruggedrongen wordt. Het Kyoto-verdrag alleen zal onvoldoende zijn om het tij te keren. Daarom moeten grootverbruikers van energie veel harder aangepakt worden (onder andere door de invoering van een belasting op kerosine) en dienen nationale overheden veel meer in te zetten op schone energie en energiebesparing, onder andere door verlaging van de accijns op biobrandstof.
- 3.3.2.4 De productie en aankoop van atoomstroom uit het buitenland behoort voor ons niet tot de opties, evenmin als de aankoop van bruinkoolstroom. De SP wil het gebruik van kernenergie terugdringen vanwege de grote risico's en het onopgeloste probleem van het kernafval. We zullen ons blijven verzetten tegen het overbrengen van nucleair afval naar 'dumplanden'.

De SP wil zich inzetten voor de ontwikkeling en het gebruik van duurzame producten en schone energiebronnen.

3.3.3 Anders globaliseren

- 3.3.3.1 We nemen actief deel aan de wereldwijde beweging van mensen en organisaties om aansprekende alternatieven voor het proces van neoliberale globalisering te ontwikkelen en elders geformuleerde alternatieven meer in de Nederlandse en Europese politiek te betrekken. Waar mogelijk werken we op dit thema ook samen met de internationale vakbeweging.
- 3.3.3.2 Daaronder vallen ook de voorstellen van zich ontwikkelende landen als Brazilië, India en Zuid-Afrika. Deze bestaan onder meer uit de invoering van een belasting op valutatransacties en wapenhandel, extra hulp van het Internationaal Monetair Fonds en de Wereldbank, verdubbeling van het budget voor ontwikkelingssamenwerking, verregaande schuldkwijtschelding, het aanpakken van belastingparadijzen, het stimuleren van eerlijke handel en het bevorderen van maatschappelijk verantwoord ondernemen en beleggen.
- 3.3.3.3 We ondersteunen initiatieven zoals van de zogenoemde G-20 (inclusief Brazilië, Zuid-Afrika en India) om in het kader van de onderhandelingen binnen de Wereldhandelsorganisatie en door het versterken van onderlinge samenwerking een effectief tegenwicht te bieden tegen het 'vrijhandel boven alles'-beleid van de Verenigde Staten en de Europese Unie.
- 3.3.3.4 We willen dat er een einde komt aan het afschermen van de eigen markten door de Verenigde Staten, de Europese Unie en Japan en het dumpen van hun producten in andere landen.
- 3.3.3.5 In internationaal verband dient de patentwetgeving en het systeem van intellectuele eigendom te worden herzien omdat ze grote landen en transnationale ondernemingen bevoordelen (Microsoft, Monsanto en andere) en ten koste gaan van de belangen van de bevolking van de arme landen (onder andere onvoldoende toegang tot medicijnen). Om de toegang tot medicijnen voor ontwikkelingslanden beter te garanderen, dient de verplichte werking van TRIPS geschrapt te worden, moeten exportbeperkingen bij dwanglicenties ten aanzien van ontwikkelingslanden worden opgeheven en moet er een geneesmiddelenfonds komen voor de ontwikkeling van medicijnen voor ziekten van de armoede. De SP oefent druk uit op de Nederlandse overheid om zich hiervoor sterk te maken.

3.3.4 Andere koers internationale financiële instituties

- 3.3.4.1 Wij verzetten ons tegen een neoliberale richting van het beleid van instituties als de Wereld Handelsorganisatie, de Wereldbank en het Internationale Monetaire Fonds, waarin vrijhandel voorrang krijgt boven sociale rechten, de publieke dienstverlening en goed rentmeesterschap met betrekking tot ecosystemen en natuurlijke hulpbronnen.
- 3.3.4.2 Naast de macro-economische stabiliteit dient de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting een centrale plaats in het beleid te krijgen.
- 3.3.4.3 We willen een eerlijke verdeling van zeggenschap in de internationale financiële instituties en de afschaffing van het 'one dollar, one vote'-principe. Het vetorecht van landen of blokken die meer dan 15 procent van de stemmen hebben, moet van tafel. Ontwikkelingslanden moeten een zwaarder wegende stem krijgen en meer vrijheid om hun eigen ontwikkelingspad te kiezen.
- 3.3.4.4 Om de internationale financiële instellingen tot fundamentele beleidswijzigingen te brengen, onthoudt de SP zich van elke vorm van steun aan deze instituties.

3.3.5 Schuldvermindering en -kwijtschelding

- 3.3.5.1 We willen af van het gegeven dat ontwikkelingslanden meer aan schuldaflossing en rente betalen dan zij aan internationale hulp ontvangen. Dat ontnemt hen de kans om zichzelf te ontwikkelen.

- 3.3.5.2 Schuldvermindering en -kwijtschelding zijn noodzakelijk voor het bevorderen van de ontwikkeling van de ontwikkelingslanden en het gaandeweg verkleinen van de wereldwijde tegenstellingen tussen arme en rijke landen.
- 3.3.5.3 Zolang het IMF en de Wereldbank een beleid voeren dat per saldo tot een toename van armoede en sociale uitsluiting leidt, willen we dat de Nederlandse contributie aan deze instellingen wordt stopgezet.

3.3.6 Nederlandse inzet schuldsanering

- 3.3.6.1 Nederland moet meer schulden kwijtschelden en geen geld meer innen van landen die aflossing en rente alleen kunnen betalen ten koste van hun armoedebestrijdingbeleid.
- 3.3.6.2 Kwijtschelding van schulden mag niet ten koste van de fondsen voor ontwikkelingshulp gaan. De aflossing van exportkredietschulden mag niet ten laste komen van de begroting voor ontwikkelingssamenwerking.
- 3.3.6.3 Er moet een oplossing komen van de schuldenproblematiek, die arme landen in een wurggreep houdt. Niet de schuldeisers, die medeverantwoordelijkheid dragen voor de schulden-tragedie, maar onafhankelijke, onder VN-auspiciën werkende internationale deskundigen dienen met voorstellen voor de oplossing van de schuldenproblematiek te komen.
- 3.3.6.4 De kwijtschelding van schulden moet ten goede komen aan de bevolking van de landen die het betreft.
- 3.3.6.5 Voorkomen moet worden dat ontwikkelingslanden opnieuw een onbetaalbare schuldenlast opbouwen. Exporttransacties die de Nederlandse staat herverzekert, moeten getoetst worden aan meetbare economische, sociale en ecologische criteria.

3.3.7 Structurele versterking Verenigde Naties

- 3.3.7.1 In het kader van een verstandige buitenlandse politiek wordt gewerkt aan de hervorming en de structurele versterking van de positie van de Verenigde Naties en haar instituties.
- 3.3.7.2 Daartoe dient de positie van de Algemene Vergadering van de VN te worden versterkt.
- 3.3.7.3 Ook horen de Verenigde Naties meer middelen tot hun beschikking te krijgen om doortastend op te kunnen treden wanneer de situatie dat vereist.

3.3.8 Democratisering Veiligheidsraad.

- 3.3.8.1 Wij willen dat Nederland zich inzet voor verdere democratisering van de Veiligheidsraad en het inperken van het vetorecht, waardoor de almacht van de economische grootmachten wordt ingeperkt,
- 3.3.8.2 Dat moet ertoe leiden dat een groter deel van de wereldbevolking zich vertegenwoordigd weet, en dat beslissingen minder op basis van economische en militaire macht genomen worden.

3.3.9 Rechtvaardigheid centraal

We willen dat Nederland er alles aan doet dat de Verenigde Naties en de Veiligheidsraad prioriteit geven aan de structurele bestrijding van armoede, achterstelling, ziekte, en bestrijding van welvaartsverschillen, alsmede het eerlijker verdelen van rijkdom en macht.

3.3.10 Hulp voor vluchtelingen

- 3.3.10.1 We pleiten ervoor om de vluchtelingenorganisatie van de Verenigde Naties ruimer te financieren.
- 3.3.10.2 Dit moet ertoe leiden dat landen die nu onevenredig zware lasten dragen bij de opvang van

vluchtelingen ontlast worden, en dat vluchtelingen zo veel mogelijk op verantwoorde wijze in de eigen regio kunnen worden opgevangen.

- 3.3.10.3 Daardoor worden de kansen vergroot dat vluchtelingen naar hun eigen land terug kunnen keren.
- 3.3.10.4 In gevallen waarin opvang in de regio geen soulaas biedt, blijft Nederland borg staan voor een ruimhartig toelatingsbeleid van vluchtelingen.
- 3.3.10.5 Overigens moet ook Nederland ruimhartig zijn aandeel nemen in het opvangen van vluchtelingen en het bieden van een asielplek voor hen die bedreigd worden.

3.3.11 Ondersteuning van kinderen en jongeren

- 3.3.11.1 De tientallen miljoenen werkende kinderen en jongeren moeten de mogelijkheid krijgen om onderwijs te volgen.
- 3.3.11.2 Het bestrijden van misstanden als kinderslavernij, kindsoldaten en kinderhandel dient een prioriteit te krijgen in het internationale werk van de SP.
- 3.3.11.3 Wij zetten ons in voor de toepassing van het Internationaal Verdrag op het gebied van de Rechten van het Kind en de Aanbevelingen van het VN-comité op het gebied van de Rechten van het Kind.

3.3.12 Gelijke rechten voor vrouwen

- 3.3.12.1 De SP ijvert actief voor wereldwijde toepassing van het Internationaal Verdrag voor de Economische Sociale en Culturele Rechten, zowel voor mannen en vrouwen, als voor het Internationaal Verdrag van de Vrouw.
- 3.3.12.2 De SP steunt actief de wereldwijde campagne om geweld tegen vrouwen en achterstelling van vrouwen te beëindigen.
- 3.3.12.3 De SP streeft naar het bevorderen van een onafhankelijke verblijfstitel voor asielzoekende vrouwen en het adequaat toepassen van een gender analyse bij asielaanvragen van vrouwen in Nederland.

3.3.13 Voorbeelden voor rechtvaardiger wereldorde

- 3.3.13.1 Omdat veranderingen ten goede van de Verenigde Naties en de Veiligheidsraad lange tijd zullen vergen, moet er ook op andere manieren aan een rechtvaardiger wereldorde gewerkt worden.
- 3.3.13.2 We willen daarom dat Nederland samenwerking zoekt met gelijkgestemde landen om te werken aan een concrete agenda voor armoedebestrijding, gelijkwaardigheid en gelijkberechtiging van mannen en vrouwen, conflictpreventie, corruptiebestrijding, ontwapening, democratisering en een schoner milieu, en zodoende voorbeelden aan de internationale gemeenschap levert dat een rechtvaardiger wereldorde mogelijk is.
- 3.3.13.3 We zullen contacten leggen en onderhouden met mensenrechtenbewegingen die zich inzetten voor de bescherming van mensenrechtenactivisten en voor de verbetering van de mensenrechtensituatie in de wereld en deze via gerichte acties steunen.
- 3.3.13.4 We pleiten ervoor dat Nederland zich niet door handels- of politieke belangen laat weerhouden van het aan de kaak stellen van ernstige mensenrechtenschendingen, waar ook ter wereld.
- 3.3.13.5 In het bijzonder zullen wij ons krachtig opstellen tegen regeringen die onder het voorwendsel van veiligheidsbeleid mensenrechten schenden. Wij blijven actie ondernemen om te komen tot beëindiging van de onwettige praktijken van de VS op Guantanamo Bay.

3.3.14 Bewuste ontwikkelingssamenwerking

- 3.3.14.1 Door ertoe bij te dragen dat ontwikkelingssamenwerking effectiever wordt, willen we de betrokkenheid van gewone mensen bij ontwikkelingssamenwerking vergroten.
- 3.3.14.2 De doelmatigheid van ontwikkelingssamenwerking moet worden vergroot door bureaucratie en het langs elkaar heen werken van donoren tegen te gaan.
- 3.3.14.3 We willen dat ontwikkelingssamenwerking veel sterker dan nu wordt gericht op het bieden van garanties voor bestaanszekerheid, werkelijke kansen voor ontwikkeling, democratie en op bestrijding van armoede, ziekte en gebrek aan scholing en opleiding.
- 3.3.14.4 De SP staat positief ten opzichte van kleinschalige projecten – van bijvoorbeeld stedenbanden – waarin de lokale bevolking een actieve rol speelt in de projectuitvoering en waarin contacten en uitwisseling belangrijk zijn.
- 3.3.14.5 Nederland moet andere landen houden aan de afspraak dat rijke landen ten minste 0,7 procent van hun bruto binnenlands product besteden aan ontwikkelingssamenwerking, zodat het wereldwijde budget van 60 naar 120 miljard dollar groeit. Daardoor moet de millenniumdoelstelling van de Verenigde Naties om in 2015 de wereldwijde armoede te halveren, alsnog gehaald worden. Nederland moet het goede voorbeeld geven door het budget voor ontwikkelingshulp niet te ‘vervuilen’ door er ook andere zaken zoals militaire operaties uit te betalen. Nederland zelf dient minstens één procent van het BBP te blijven besteden aan ontwikkelingssamenwerking, als voorbeeld voor andere landen.

3.3.15 Internationale rampenhulp

- 3.3.15.1 Om slachtoffers van natuurrampen effectiever te kunnen helpen, moet het bureau voor de coördinatie van humanitaire rampen van de Verenigde Naties worden versterkt.
- 3.3.15.2 Er dient een internationaal team te komen dat bij rampen onmiddellijk kan worden ingezet.
- 3.3.15.3 Daarnaast moet er op internationaal niveau gewerkt te worden aan geavanceerde waarschuwingssystemen waarmee mensen die bedreigd of getroffen worden door natuurrampen sneller en beter gewaarschuwd en beschermd kunnen worden.
- 3.3.15.4 We willen dat Nederland de waterbeschermingsorganisaties steunt bij hun streven naar een Mondiale Waterconventie. Die conventie heeft als belangrijkste doelen: het beschermen van waterbronnen, het in publieke handen houden van watervoorzieningen en het waarborgen van een minimale hoeveelheid water voor iedereen.

3.4. Internationale veiligheid

3.4.1 Herstel internationale rechtsorde

- 3.4.1.1 We verzetten ons ertegen dat het geweldsverbod zoals dat is vastgelegd in het Handvest van de Verenigde Naties, wordt ondermijnd door de opstelling van bepaalde militaire grootmachten, de Verenigde Staten voorop, en de grootste militaire alliantie ter wereld, de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie.
- 3.4.1.2 Wij willen dat Nederland ijvert voor herstel van de internationale rechtsorde en zoekt naar nieuwe, effectieve en rechtvaardige wegen om gewapende conflicten te voorkomen of te beëindigen en de vrede te bewaken en beschermen. De positie van het Internationale Strafhof dient te worden versterkt.
- 3.4.1.3 Wij zetten ons in opdat de nationale wetgeving zo geformuleerd wordt dat de internationaal erkende schendingen van mensenrechten als genocide en foltering ook onder het Nederlandse recht, te allen tijde, ongeacht de nationaliteit van slachtoffer of dader, strafbaar zijn.
- 3.4.1.4 De SP ijvert voor de wereldwijde erkenning van het internationale strafhof, ook door de VS

3.4.2 Militair ongebonden status

- 3.4.2.1 We streven ernaar dat Nederland net als Europese landen als Zweden, Zwitserland, Ierland en Oostenrijk de status aanneemt van militair ongebonden land.
- 3.4.2.2 Daartoe dient het lidmaatschap van de NAVO beëindigd te worden.
- 3.4.2.3 Als militair ongebonden land kan ons land een zelfstandige afweging maken of het wenselijk is om aan bepaalde militaire operaties op verzoek van de Verenigde Naties deel te nemen.

3.4.3 Deelname aan vredesoperaties

- 3.4.3.1 Nederland dient verzoeken van de Verenigde Naties om deel te nemen aan vredesbevorderende of vredesbewarende operaties per geval door het Nederlandse parlement te laten beoordelen
- 3.4.3.2 Daarbij dient besloten te worden of een dergelijke operatie gelegitimeerd is, doelmatig en proportioneel en passend bij de mogelijkheden van Nederland en de Nederlandse krijgsmacht.

3.4.4 Voorkomen is beter

- 3.3.4.1 Wij pleiten ervoor dat de VN en regionale organisaties als de OVSE een netwerk opbouwen voor vroegtijdige signalering en alarmering, waardoor conflicten met niet-militaire middelen voorkomen of beperkt kunnen worden.

3.4.5 Beperking wapenproductie en -handel

- 3.4.5.1 Internationale wapenproductie en wapenhandel dient drastisch te worden beperkt. De productie van en handel in massavernietigingswapens, waaronder kernwapens, dient verboden te worden.
- 3.4.5.2 Nederland dient daarbij het voorbeeld te geven en uiterst terughoudend om te gaan met het geven van exportvergunningen voor wapens.
- 3.4.5.3 Van ondernemingen die in Nederland gevestigd zijn, verlangen we dat zij maatschappelijk verantwoord opereren. Dat betekent dat wij hen, zo nodig via acties gericht op hun klanten, zullen aanspreken op commerciële activiteiten die daarmee in strijd zijn, zoals wapenproductie en -handel.

3.4.6 Stoppen met Joint Strike Fighter

- 3.4.6.1 Nederland dient alsnog zijn betrokkenheid bij de ontwikkeling van de Joint Strike Fighterbommenwerpers stop te zetten. Vanuit het oogpunt van de militaire verdediging van ons land bestaat er geen aanleiding om dit nieuwe type vliegtuig te ontwikkelen en te kopen.

3.4.7 Strijd tegen terrorisme

- 3.4.7.1 Door in internationaal verband de strijd aan te binden tegen armoede, uitsluiting en onrecht, wordt het voor terroristische organisaties minder eenvoudig om nieuwe aanhang te rekruteren en nieuwe slagvelden te openen. Daarom willen we dat Nederland de internationale gemeenschap ertoe stimuleert om de voedingsbodem voor het terrorisme zo veel mogelijk weg te nemen.
- 3.4.7.2 Het is belangrijk de bevolking beter te beschermen tegen de ernstige bedreigingen die uitgaan van internationaal opererende terroristische organisaties.
- 3.4.7.3 Daarom dient de internationale gemeenschap meer te doen om terroristische organisaties op te sporen, daadwerkelijk aan te pakken en zo veel mogelijk onschadelijk te maken, onder meer door hun leiders te berechten en hun financieringsbronnen stop te zetten.
- 3.4.7.4 Wij verzetten ons tegen maatregelen die slechts schijnveiligheid opleveren, burgerrechten aantasten en tot achterstelling en discriminatie van bepaalde bevolkingsgroepen leiden.

3.4.7.5 De strijd tegen het internationaal terrorisme mag er niet toe leiden dat staten hun macht en bevoegdheden misbruiken om andere landen, volken of minderheden te onderdrukken. Nederland dient zich daarom in internationaal verband te keren tegen alle vormen van staats-terreur waarbij de regels van het Handvest van de Verenigde Naties worden geschonden.

Begrippenlijst

Algemene Vergadering VN

De Algemene Vergadering is het grootste orgaan van de Verenigde Naties. Zij is samengesteld uit alle lidstaten, die allen één stem hebben. Beslissingen met betrekking tot vrede en veiligheid, toestemming voor nieuwe leden en begrotingszaken vereisen een tweederde meerderheid. Andere beslissingen vereisen een eenvoudige meerderheid.

BBP en BNP

Het Bruto Binnenlands Product (BBP) is de som van de lonen, salarissen en sociale lasten, de indirecte belastingen minus subsidies, de afschrijvingen en het overige inkomen (netto). Het Bruto Nationaal Product (BNP) is gelijk aan het BBP vermeerderd met het saldo uit het buitenland ontvangen primaire inkomens.

Dienstenrichtlijn

De dienstenrichtlijn is ontworpen door oud-commissaris Bolkestein en heeft als doel om in Europa vrij verkeer van diensten te realiseren. De richtlijn moet gaan gelden voor vrijwel alle diensten, van vastgoedmakelaars tot afvalverwerking. Ook basisvoorzieningen als gezondheidszorg en onderwijs zijn niet uitgesloten van deze richtlijn. De richtlijn zal leiden tot uitholling van arbeidsrechten, sociale voorzieningen, publieke diensten en milieubescherming. Dat is vooral te wijten aan het oorsprongslandbeginsel dat in de richtlijn is opgenomen. Volgens het oorsprongslandbeginsel hoeven dienstverleners zich veelal alleen nog te houden aan de wet- en regelgeving van het EU-land waar hun hoofdkantoor gevestigd is. Dat zal in de hand werken dat bedrijven zich (formeel) gaan vestigen in landen met de minste regels op sociaal en milieugebied, en zo de regels uithollen in landen waar die zaken beter zijn geregeld. Die landen zullen de druk voelen om hun eigen strengere regelgeving te ontmantelen om hun bedrijven vast te houden. Buitenlandse bedrijven hoeven zich onder de dienstenrichtlijn in de meeste sectoren niets aan te trekken van de in Nederland afgesproken arbeidsvoorwaarden. Zij hoeven veel van hun gedetacheerde werknemers slechts het minimumloon te betalen. Sociale lasten betalen deze buitenlandse bedrijven dankzij het oorsprongslandbeginsel vaak alleen in eigen land.

Dwanglicenties

Met dwanglicenties kunnen multinationals gedwongen worden om een licentie te verlenen aan een lokale producent om een goedkope, generieke versie van een product, in het bijzonder een medicijn, op de lokale markt te brengen, zelfs als het nog onder patent is.

Early Warning System

Een 'Early Warning System' onderkent voortekenen van een naderende ramp. Een systeem dat de VN en regionale organisaties de Organisatie voor Vrede en Samenwerking in Europa (OVSE) in staat stelt vroegtijdig te helpen bij het voorkomen van conflicten en – als ze reeds bestaan – het vermijden van een verdere escalatie. Vervolgens is het nodig dat de VN en bijvoorbeeld de OVSE over voldoende financiële middelen beschikken om effectief te kunnen helpen.

Emissiehandel

Emissiehandel is de handel in emissierechten. Emissierechten geven landen of bedrijven het recht om broeikasgassen of andere schadelijke gassen uit te stoten, bijvoorbeeld kooldioxide (CO₂), methaan (CH₄), lachgas (N₂O), gehalogeneerde koolwaterstoffen (HFK's) en bijvoorbeeld stikstofoxiden (NO_x). Eigenlijk is emissiehandel de handel in emissieruimte. Deze geeft aan hoeveel een land of

bedrijf van een bepaald gas mag uitstoten. Nederland streeft er naar om begin 2005 met handelssystemen te beginnen voor NO_x- en CO₂-emissierechten. Landen die meer uitstoten dan de emissierechten toestaan, kunnen rechten kopen van landen die niet hun gehele emissieruimte gebruiken. Met de verworven financiën kunnen verkopende landen milieubescherpende maatregelen nemen. Het systeem van emissiehandel moet garanderen dat de mondiale grenzen aan uitstoot van bepaalde stoffen niet worden overschreden.

Europese Integratie

Een federaal Europa is een Europa dat als zelfstandige staat functioneert, met een centrale regering en machtsapparaat, waarbij de oorspronkelijke natie-staten gebiedsdelen zijn met bepaalde specifieke bevoegdheden.

Een communautair Europa is een Europa van zelfstandige natiestaten die op basis van het delegeren van bevoegdheden gemeenschappelijke instellingen heeft doen ontstaan: thans het Europese Parlement, de Europese Commissie en het Hof van Justitie.

Europees Wapenagentschap

De Europese grondwet verplicht lidstaten 'hun militaire vermogens geleidelijk te verbeteren'. Hiervoor wordt een agentschap opgericht op het gebied van de ontwikkeling van defensievermogens, onderzoek, aankopen en bewapening. Dit agentschap zal de operationele behoeften bepalen, maatregelen bevorderen om in die behoeften te voorzien, bijdragen tot de vaststelling en, in voorkomend geval, alle nuttige maatregelen uitvoeren. Het doel is om de industriële en technologische basis van de defensiesector te versterken, deel te nemen aan het bepalen van een Europees beleid inzake vermogens en bewapening, en de Raad bij te staan om de verbetering van de militaire vermogens te evalueren

Fact Finding Mission

Een reis naar een conflictgebied of land waar mensenrechten worden geschonden, waarbij moet worden vastgesteld wat de feiten en de omstandigheden zijn en eventueel wat de voorwaarden zijn om verandering, verbetering aan te brengen.

G-20

Sinds 1999 bestaat de Groep van twintig landen, die is opgezet op voorspraak van de G-7 (de zeven grootste economieën ter wereld) om een permanente dialoog te organiseren tussen de grootste kapitalistische landen en de zogeheten opkomende markten. Hoofdonderwerpen daarbij zijn het internationaal monetaire verkeer, internationale regels met betrekking tot belastingen en diverse andere economische onderwerpen.

Internationaal Monetair Fonds (IMF)

Het Internationaal Monetair Fonds (IMF) is een organisatie voor monetaire zaken. Het werd in 1946 opgericht. Het IMF richt zich op het promoten van monetaire samenwerking en stabiliteit; het bewaken van economische groei en werkgelegenheid; tijdelijke financiële hulp aan landen om tekorten op de betalingsbalans te corrigeren. Het IMF wordt bekritiseerd omdat het geen problemen heeft met dictators en schendingen van mensenrechten, het arbeidsrecht en milieuwetgeving zolang dit economische voordelen voor het Westen sorteert. Het IMF staat een open markteconomie voor, waardoor sommige arme landen alleen verder in de schulden worden geholpen. Anno 2004 heeft het IMF 184 lidstaten. Het heeft 107 miljard dollar in leningen uitstaan aan 87 landen.

Kyoto-Verdrag

Het Verdrag van Kyoto werd aangenomen als afsluiting van het Raamverdrag van de Verenigde Naties over Klimaatverandering in Kyoto (Japan) op 11 december 1997. Het verdrag is van kracht geworden

na goedkeuring door 55 landen van het Klimaatverdrag. Dat gebeurde 16 februari 2005 toen Rusland ratificeerde. Het verdrag bepaalt een sterke vermindering van uitstoot van broeikasgassen. Nederland moet 6 procent minder gaan uitstoten dan ze deed in 1990.

Millenniumdoelstellingen

De Millenniumdoelstellingen zijn acht doelen die de armoede in de wereld fors moeten terugdringen.

1. Het aantal mensen dat in extreme armoede leeft moet in 2015 zijn gehalveerd ten opzichte van 1990.
2. In 2015 moeten alle kinderen op de wereld basisonderwijs volgen.
3. Gelijkaardigheid tussen mannen en vrouwen. Gelijke kansen in 2005 voor jongens en meisjes in basis- en middelbaar onderwijs.
4. Het sterftecijfer van kinderen onder de vijf jaar moet in 2015 in ieder ontwikkelingsland met minimaal tweederde zijn teruggebracht ten opzichte van 1990.
5. De moedersterfte moet in 2015 met driekwart zijn teruggebracht ten opzichte van 1990.
6. Voor 2015 wordt een halt toegeroepen aan de verspreiding van aids, malaria en andere ziektes.
7. Voor 2015 wordt een duurzaam milieu gewaarborgd door duurzame ontwikkeling te integreren in nationaal beleid en programma's. Er wordt een halt toegeroepen aan het onomkeerbare verlies van natuurlijke hulpbronnen. Het aantal mensen zonder toegang tot veilig drinkwater wordt gehalveerd en voor 2020 zijn de levensomstandigheden van minimaal 140 miljoen mensen in sloppenwijken aanzienlijk verbeterd.
8. Er komt een mondiaal samenwerkingsverband voor ontwikkeling, met afspraken over goed bestuur, over de ontwikkeling van een open, eerlijk, voorspelbaar en goed geregeld handels- en financieel systeem, over een oplossing van de schuldenproblematiek en over de overdracht van nieuwe technologieën.

OVSE

De Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa is een organisatie die de samenwerking tussen haar vijftien lidstaten op militair, economisch en humanitair gebied wil bevorderen. De lidstaten van de OVSE zijn de Verenigde Staten van Amerika, Canada en de Europese landen en de voormalige sovjetrepublieken in Azië. De OVSE werd opgericht in 1973 als Conferentie over Veiligheid en Samenwerking in Europa, CVSE. Op 1 januari 1995 werd de CVSE hernoemd in OVSE.

Raad van Europa

De Raad van Europa (1949) is een organisatie waar 46 Europese landen lid van zijn. Er zijn ook landen die de status van waarnemer hebben. Het doel van de Raad is de bevordering van een grotere Europese eenheid, met meer aandacht voor de (pluriforme) democratie, de principes van de rechtsstaat en de rechten van de mens. Qua takenpakket lijkt de Raad van Europa enigszins op de OVSE. De nadruk ligt bij de Raad van Europa echter meer op juridische zaken, waar de OVSE zich meer toespitst op bestuurlijke en militaire zaken, en op zaken aangaande cultuur en samenleving. Een ander belangrijk verschil zijn de leden: de Centraal-Aziatische republieken, Canada en de VS zijn geen lid van de Raad van Europa.

RIVM / Rijks Instituut voor Volksgezondheid en Milieu

Het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) is het onderzoeksinstituut van de Nederlandse regering op het gebied van volksgezondheid en milieu. Het RIVM verricht zelf onderzoek en verzamelt ook wereldwijd kennis en past die kennis toe.

Terrorisme

Het plegen van gewelddaden tegen burgers en het verwoesten van materiele goederen om een politiek doel te bereiken, waarbij het zaaien van angst een belangrijk middel vormt.

TRIPS

Trade Related Intellectual Property Rights. Intellectuele eigendomsrechten met betrekking tot verhandelbare producten.

Veiligheidsraad

Orgaan van de Verenigde Naties dat zich uitsluitend bezighoudt met vraagstukken van de internationale orde, vrede en veiligheid. Bestaat momenteel uit vijftien lidstaten. Vijf daarvan (de oorspronkelijke kernwapenstaten VS, China, Rusland, Groot-Brittannië en Frankrijk) hebben een permanente status en beschikken over een veto-recht. De tien overige leden worden bij toerbeurt voor een periode aangeesteld. Beslissingen van de Veiligheidsraad gaan boven die van de Algemene Vergadering.

Verdrag van Maastricht

In december 1991 sloten de landen van de Europese Unie (EU) het zogeheten Verdrag van Maastricht. In 1993 werd het verdrag van kracht. In dit Verdrag werd vastgelegd dat de lidstaten van de Europese Gemeenschap voortaan een Europese Unie zouden vormen. Ook werd besloten de Economische en Monetaire Unie op te richten: een gemeenschappelijke munt, de euro, voor alle lidstaten.

Wereldbank

De Wereldbank verstrekt leningen, kredieten, garanties en technische assistentie aan ontwikkelingslanden en de landen in Midden- en Oost-Europa. De projecten beslaan vrijwel alle economische sectoren. Bedrijven uit de lidstaten, waaronder ook Nederland, mogen mededingen naar de door de Wereldbank gefinancierde opdrachten. De bank is een autonoom onderdeel van de Verenigde Naties. In tegenstelling tot de VN, hebben in de Wereldbank alleen G8-landen zeggenschap.

Wereld Handelsorganisatie (WTO, World Trade Organisation)

De Wereldhandelsorganisatie (WTO) heeft als doel de handel tussen landen zo vrij mogelijk te laten verlopen. Eigen bedrijven mogen niet worden voorgetrokken boven buitenlandse bedrijven en wat voor één land geldt, geldt direct voor alle landen. Uitzonderingen daarop zijn de regionale handelsblokken (leden binnen de EU kunnen wel voorkeur krijgen boven niet-EU-leden) en landen met een zwakkere economie: ze worden ontheven van sommige verplichtingen. De WTO gaat over handel in goederen, diensten en ideeën (intellectueel eigendom). In de afspraken worden de regels vastgelegd: over verlaging van invoertarieven, subsidies, quota en anti-dumpingmaatregelen, over productnormen en octrooibeschermt, over kredieten voor exporterende bedrijven en kwaliteitsstandaarden. De afspraken zijn bindend. De WTO kent 142 lidstaten. China staat op punt toe te treden. Deze landen dekken gezamenlijk meer dan 90 procent van de wereldhandel.

West-Europese Unie (WEU)

Opggericht in 1948. WEU-lidstaten zijn onderling verplicht om elkaar militaire bijstand te verlenen bij een aanval op hun grondgebied. Lidstaten zijn alle EU-lidstaten, behalve Denemarken, Ierland, Finland, Oostenrijk en Zweden; deze staten hebben de status van waarnemer. Finland, Ierland, Oostenrijk en Zweden gaven medio 1996 wel aan dat in het herziene Verdrag van Maastricht hun instemming kon worden opgenomen met het op ad-hocbasis deelnemen aan vredeshandhaving, humanitaire hulp door het leger en crisismanagement, de zogenoemde Petersbergtaken van de WEU. Sinds 9 mei 1994 zijn Bulgarije, Estland, Hongarije, Letland, Litouwen, Polen, Roemenië, Slowakije en Tsjechië geassocieerde partners van de WEU. In juni 1996 bereikte de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO)

in Berlijn in beginsel overeenstemming over het ontwikkelen van een Europese pijler binnen de NAVO. Hierdoor was de WEU als volwaardig alternatief voor de NAVO van de baan. Het Verdrag van Amsterdam stelt dat het Gemeenschappelijk Buitenlands en Veiligheidsbeleid alle kwesties omvat met betrekking tot de veiligheid van de EU.

SP-eerste weg links

Landelijk secretariaat, Vijverhofstraat 65, 3032 SC Rotterdam

T (010) 243 55 55 **F** (010) 243 55 66 **E** sp@sp.nl | www.sp.nl, www.spnet.nl

